

**T.C.
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI**

Yüksek Lisans Tezi

**SOSYAL BİLGİLER PROGRAMINDA YER ALAN
DEĞERLER BAĞLAMINDA OKUL ÖNCESİ
ÖĞRENCİLERİNİN GÖZÜNDEN ÇİZGİ FİLMLER**

Nurşah TOPKAYA

Zonguldak 2024

**T.C.
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI**

Yüksek Lisans Tezi

**SOSYAL BİLGİLER PROGRAMINDA YER ALAN
DEĞERLER BAĞLAMINDA OKUL ÖNCESİ
ÖĞRENCİLERİNİN GÖZÜNDEN ÇİZGİ FİLMLER**

Hazırlayan

Nurşah TOPKAYA

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Oğuzhan KARADENİZ

Zonguldak 2024

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Hazırladığım Yüksek Lisans Tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, yazımda ve basımda enstitü tez yazım ve basım yönergesine uygun davranıldığını taahhüt ederim.

Nurşah TOPKAYA

14.02.2024

T.C.
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüzün Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalında 205282125008 numaralı Nurşah TOPKAYA'nın hazırladığı “**Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Değerler Bağlamında Okul Öncesi Öğrencilerinin Gözünden Çizgi Filmler**” başlıklı YÜKSEK LİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca 14/12/2023 Perşembe günü saat 14:00’de yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda tezinin onayına OY ÇOKLUĞUYLA / OY BİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

Doç. Dr. Melek KÖRÜKCÜ
Başkan

Prof. Dr. Oğuzhan KARADENİZ
(Tez Danışmanı)
Üye

Doç. Dr. Canan TUNÇ ŞAHİN
Üye

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

... / ... / 20...

Doç. Dr. Yücel NAMAL
Enstitü Müdürü

ÖZET

Kurum : ZBEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler
Eğitimi Anabilim Dalı

Tez Başlığı : Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Değerler Bağlamında
Okul Öncesi Öğrencilerinin Gözünden Çizgi Filmler

Tez Yazarı : Nurşah TOPKAYA

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Oğuzhan KARADENİZ

Türü, Yılı : Yüksek Lisans, 2024

Sayfa Adedi : 58

Çocuklar için çok keyifli olan çizgi filmlerin onların bilinçaltına verebileceği olumlu-olumsuz mesajlar düşünüldüğünde çizgi film ve yapımcılarına, bu alanda görev alan yetkililere önemli sorumluluklar düşmektedir. Bu araştırmanın amacı da sosyal bilgiler programında yer alan değerler bağlamında okul öncesi öğrencilerinin gözünden çizgi filmleri ele almaktır. Ayrıca rol model aldıkları çizgi film karakterleri ve bu karakterleri rol model alma sebepleri ortaya konmuştur. Araştırmanın çalışma grubunu, 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Zonguldak İl Milli Eğitim bünyesindeki okul öncesi eğitim kurumlarında eğitim alan 114 öğrenci oluşturmaktadır. Bu araştırma nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunun seçiminde gönüllülük esas alınmış ve kolay ulaşılabilir örneklem tercih edilmiştir. Çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından oluşturulmuş olan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Veriler araştırmacılar tarafından bizzat toplanmış olup, veri kaybını engellemek amacıyla ses kayıt cihazı da kullanılmıştır. Veriler içerik ve betimsel analiz yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonunda öğretmen, öğrenci, veli, araştırmacı ve yetkililere önerilerde bulunulmuştur. Araştırma verilerinin analizi sonucunda çizgi filmlerde en çok yardımseverlik değerinin ön plana çıktığı görülmüştür. Bunu takip eden değerlerin ise dayanışma ve bilimsellik olduğu görülmüştür. En az yer alan değerler ise adalet, misafirverlik, dürüstlük, hoşgörü ve estetikdir. Bu bağlamda çocukların çizgi filmleri sadece eğlence aracı olarak değil, aynı zamanda karakterlerin davranışları ve özellikleri üzerinden değerlerin öğrenilmesi ve anlaşılması için bir kaynak olarak kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu nedenle, çocukların çizgi filmlerle etkileşimlerinin dikkatli bir şekilde yönlendirilmesi ve çizgi filmlerde yer alan değerlere yönelik farkındalık oluşturulması önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çizgi Film, Değer, Öğrenci

ABSTRACT

Institution : ZBEU, Institute of Social Sciences, Department of Turkish and Social Sciences Education

Thesis Title : Cartoons from the Eyes of Preschool Students in the Context of the Values in the Social Studies Program

Thesis Author : Nurşah TOPKAYA

Thesis Adviser : Prof. Dr. Oğuzhan KARADENİZ

Type, Year : MSc Thesis, 2024

Number of Pages : 58

Considering the positive and negative messages that cartoons, which are very enjoyable for children, can give to their subconscious, important responsibilities fall on cartoons and their producers, and the authorities involved in this field. The purpose of this research is to discuss cartoons from the perspective of preschool students in the context of the values in the social studies program. In addition, the cartoon characters they take as role models and the reasons for taking these characters as role models are revealed. The study group of the research consists of 114 students who receive education in pre-school education institutions within the body of Zonguldak Provincial National Education in the 2022-2023 academic year. This research was carried out with phenomenology, one of the qualitative research designs. The selection of the study group of the research was based on voluntariness and an easily accessible sample was preferred. In the study, a semi-structured interview form created by the researchers was used as a data collection tool. The data were collected personally by the researchers, and a voice recorder was also used to prevent data loss. The data were analyzed using content and descriptive analysis methods. At the end of the research, suggestions were made to teachers, students, parents, researchers and authorities. As a result of the analysis of the research data, it was seen that the value of charity came to the fore the most in the cartoons. It has been seen that the values that follow this are solidarity and scientificness. The least common values are justice, hospitality, honesty, tolerance and aesthetics. In this context, it was concluded that children use cartoons not only as a means of entertainment, but also as a resource for learning and understanding values through the behaviors and characteristics of the characters. For this reason, it is important to carefully direct children's interactions with cartoons and raise awareness about the values in cartoons.

Keywords: Cartoon, Value, Student

ÖN SÖZ

Bu araştırmanın amacı, okul öncesi öğrencilerinin gözünden çizgi filmleri inceleyerek öğrencilerin çizgi filmler yoluyla edindiği ve benimsediği değeri belirlemektir. Erken çocukluk dönemi çocuklarının değer kazanımı sürecinde çizgi filmlerin etkin bir rolü olduğunun bilincinde olarak; çizgi film yapımcılarına, ebeveynlere, eğitimcilere büyük görevler düşmektedir. Araştırmada ebeveynlerin medya okuryazarlık düzeylerinin artırılmasına yönelik gerekliliğe özellikle vurgu yapılmıştır. Mustafa Kemal Atatürk'ün belirttiği gibi *"Çocuklar geleceğimizin güvencesi, yaşama sevincimizdir. Bugünün çocuğunu, yarının büyüğü olarak yetiştirmek hepimizin insanlık görevidir."*

Araştırma sürecinde görüş ve düşünceleri ile tezime katkı sağlayan ve bana her açıdan destek olan jüri üyeleri Doç. Dr. Canan TUNÇ ŞAHİN ve Doç. Dr. Melek KÖRÜKCÜ'ye teşekkürü bir borç bilirim.

Engin fikirlerinden faydalandığım, her zaman desteğini hissettiğim kıymetli danışmanım Prof. Dr. Oğuzhan KARADENİZ'e çok teşekkür ederim.

Yine bu sürecimde, her zaman yanımda olan, varlığıyla bana güç veren, en büyük şansım, canım anneme ve bu meslekte örnek aldığım ilk öğretmenim, ilk aşkım, canım babama ithaf ediyorum. İyi ki varsınız, İyi ki benim ailemsiniz, sizi seviyorum...

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ABSTRACT.....	y
ÖN SÖZ	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ	x
RESİMLER LİSTESİ.....	xi
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xii
GİRİŞ	1
1. PROBLEM DURUMU	4
1.1. Araştırmanın Amacı	6
1.2. Araştırmanın Önemi.....	6
1.3. Sayıtlılar	8
1.4. Sınırlılıklar	8
1.5.Tanımlar	8
2. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	9
2.1. Çizgi Filmin Tanımı.....	9
2.2. Çizgi Filmlerin Dünyadaki Gelişimi	10
2.3. Çizgi Filmin Türkiye'deki Gelişimi	15
2.4. TRT Çocuk.....	18
2.5. Çizgi Filmler ve Eğitim.....	20
2.6. Değerler Eğitimi.....	22
2.6.1. Okul Öncesi Dönemde Değer Gelişimi	24
2.6.2. Okul Öncesi Eğitimde Değerlerin Önemi.....	25
2.6.3. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve Değerler.....	26
2.7. İlgili Araştırmalar.....	27
3. YÖNTEM	36
3.1. Araştırmanın Modeli	36
3.2. Çalışma Grubu	36
3.3. Veri Toplama Araçları	36
3.4. Verilerin Analizi.....	38

4. BULGULAR VE YORUM	39
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar	39
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar	40
4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar	43
4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar	44
SONUÇ	46
KAYNAKÇA	49
EKLER	56
Ek 1: İnsan Araştırmaları Etik Kurulu Kararı	56
Ek 2: Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları	57
ÖZ GEÇMİŞ	58

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 2.1: Rokeach’a Göre Değerlerin Sınıflandırılması	23
Tablo 3.1: Veri Toplama Aracı ve Kullanım Amacı	37
Tablo 3.2: Verilerin Görselleştirilmesinde Kullanılan İfadeler	38
Tablo 4.1: Okul öncesi öğrencilerinin sevdiği çizgi filmler	39
Tablo 4.2: Okul öncesi öğrencilerinin sevdiği çizgi film karakterleri	40
Tablo 4.3: Okul öncesi öğrencilerinin sevdiği karakterlerin özellikleri	42
Tablo 4.4: Okul öncesi öğrencilerinin sevdiği karaktere eklemek istediği özellikler	43
Tablo 4.5: Okul öncesi öğrencilerinin karaktere özellik ekleme nedenleri	44

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 0.1: Maslow'un İhtiyaçlar Piramidi.....	1
Şekil 1.2: Edgar Dale'nin Yaşam Konisi.....	3

RESİMLER LİSTESİ

Resim 2.1: Lascaux Mağaralarındaki Boğa Salonu.....	10
Resim 2.2: Büyülü Fener	11
Resim 2.3: Emile Cohl'un Çizimi.....	12
Resim 2.4: Cat Felix ve Otto Messmer.....	12
Resim 2.5: Cat Felix'in Son Şekli	13
Resim 2.6: Charlie Chaplin ve Cat Felix	14
Resim 2.7: Mickey Mouse	15
Resim 2.8: Amca Bey Plajda	16
Resim 2.9: TRT Çocuk Afişi	19

KISALTMALAR LİSTESİ

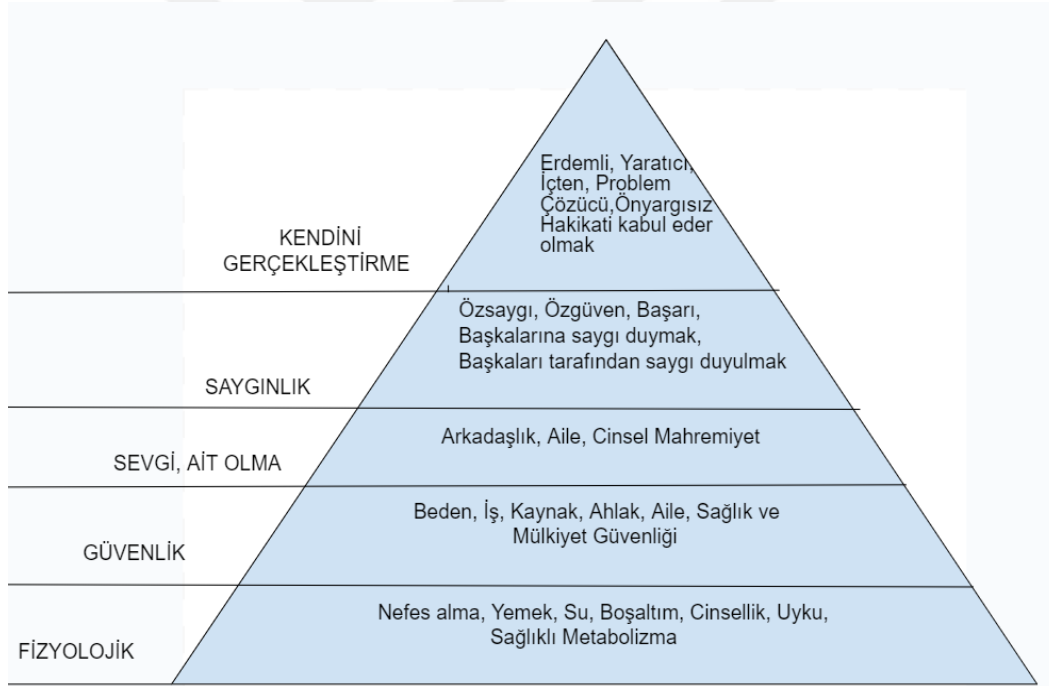
f	: Frekans
M.	: Miladi
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
RTÜK	: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
TDK	: Türk Dil Kurumu
TRT	: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu

GİRİŞ

Değer, herhangi bir durumun kişisel ya da toplumsal açıdan kıymetli ve istenilen özellik olarak kabul görmesidir. Değerler, bireylerin benimseme durumlarına göre davranış, tutum ve istekleri doğrultusunda şekillenir. Bu sebeple değerlerin, bireyin yaşam biçimine olan etkisi tartışmasız bir gerçektir. Değerler, bireyin yetiştiği toplumun yapısına, etik-ahlaki anlayışına ve kültürüne göre farklılık gösterir. Değerler bu bağlamda kişiler arasında uyum sağlar fakat birbirlerinden farklı toplumların gelenek ve kültürlerine göre sınırını korur. Maslow, ihtiyaçlar hiyerarşisinde belirttiği kavramlarla göre ise değer, İnsanlığın ortak olan biyolojik gereksinimlerine göre genel yapısını koruyarak ait olduğu toplumun değerleriyle ilişkili olarak sentezlenir.

Şekil 0.1: Maslow'un İhtiyaçlar Piramidi

Kaynak: Maslow, A. H. (1943). A Theory of Human Motivation. *Psychological Review*, 50, 370-396.

Bu bakımdan ihtiyaçlar doğrultusunda “Değer, insan varlığının bir ürünüdür. Toplum değerleri içselleştirmiş ve bu değerleri becerileri ile var eden bir olgudur. Bu bağlamda toplumun eğitim sistemindeki üyeleri, topluma göre ahlaki-etik kararları alma, uygun davranışları sergileme ve yönetmektedir. Eğitim sistemindeki bu üyeler, topluma değer aktarımını kazandırma amacı taşırlar. Var

olan bu eğitim sistemi sadece öğretim programlarında yer alan, akademik açıdan başarılı, bilgi, beceri ve davranışları amaç edinmiş bir yapı değildir.

Kök değerleri benimseyen insanları yetiştirip onların gelişimlerini sağlamayı görev edinmiştir. Yeni neslin temel değerlerini, davranışlarını ve alışkanlıklarını benimsemelerini hedeflemiştir. Eğitim sistemi değerleri kazandırma amacı çerçevesinde olan görevini, öğretim programlarını da içine alan eğitim programı ile gerçekleştirir. “Eğitim programı”; öğrenme-öğretme mekânları, öğretim programları eğitim materyalleri, ders dışında gerçekleşen etkinlikler, yönetmelik vb. eğitim sisteminin bütün unsurlarını göz önünde bulundurularak oluşturulur. Öğretim programlarında bu görüşe bağlı olarak değerlerimiz, ayrı bir öğrenme alanı veya program, konu, ünite vb. olarak yer almamıştır. Aksine tüm eğitim süresince tek gayesi ve ruhu, öğretim programlarının her kısmında değerlerimize yer verilmesidir.” (MEB, 2018).

Değerler Eğitiminde belirtilen on kök değer: dostluk, özdenetim, dürüstlük, adalet, saygı, sabır, sevgi, vatanseverlik, sorumluluk, yardımseverlik değerleri diğer öğretim programlarında yer verildiği gibi Sosyal Bilgiler Öğretim Programında da yer almaktadır. Bu açıdan sosyal bilgiler öğretimi yeni yetişen neslin ahlaki değerlerini anlamlandırması bakımından çok önemlidir. Gelişime ve geleceğe açılan kapı olma rolünü üstlenmektedir. Sadece bu görevleri üstlenmekte kalmayan Sosyal Bilgiler Öğretim Programı aynı zamanda etkin yurttaş yetiştirme gayesiyle bireye ahlaki sorumluluk ve toplumsal duyarlılık kazandırmayı öğretim programının merkezine koymuştur.

Okul Öncesi Eğitim Programında yer alan değerler ise; sevgi, saygı, hoşgörü, özgüven, yardımlaşma, işbirliği, iyilik, barış, sorumluluk, dayanışma ve paylaşımdır (MEB, 2016). Bahsedilen eğitim programlarında yer alan kök değerleri kazandırma sürecinde bir takım materyaller kullanılmaktadır. Bu materyallerden bir tanesi de görsel materyallerdir. Kullanım alanına göre en çok tercih edilen görsel materyaller arasında çizgi filmlerde yerini almaktadır. Çizgi filmler, çizerek oluşturulan hareketli resimlerdir. Çizgi filmler, televizyon kanallarında, sinemalarda, internet platformlarında oldukça sık izlenmektedir. Özellikle çocukların hayal dünyalarının kapılarını aralayarak onların yaratıcı düşünme becerilerine ışık yakan çizgi filmler, izleyicinin görsel algısına hitap

ederek öğrenmede kalıcılığı arttırmaktadır. Kalıcı Öğrenme oranını arttırmak için ne kadar fazla duyu organına hitap edilirse öğrenmenin de o kadar kalıcı hale geldiği bilinmektedir.

Şekil 1.2: Edgar Dale'nin Yaşam Konisi

Kaynak: Çalışkan, C. (2019). *Okul Öncesi Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretiminde Materyal Kullanımı ve İncelenmesi Edirne: Yüksek Lisans Tezi.* s.8. Temmuz 18, 2023 tarihinde <https://dspace.trakya.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/trakya/4436/0164184.pdf?sequence=1> adresinden alındı.

Görsel algının öğrenmede bu denli etkili olması sebebiyle, çizgi filmler sadece keyifli bir aktivite olma özelliğinden ziyade eğitsel amaç olarak da kullanılmaktadır. Devlet destekli televizyon kanallarında özellikle okul öncesi 3-6 yaş grubuna yönelik hazırlanan eğitici çizgi filmlere yer verilmiştir. Bu bağlamda çizgi filmlerin izlenme sıklığı, çocukların çizgi filmde yer alan karakterin özelliklerini benimseme sebepleri ve bu özellikleri, belirtilen on kök değerle ilişkisinin olup olmadığı incelenecektir.

1. PROBLEM DURUMU

Geçmişten günümüze baktığımızda insan, yaşamının devamlılığı için her zaman öğrenmeye muhtaç olmuştur. İnsanın öğrendiği kavramlar ortak hedefler dâhilinde; yaban hayattan korunmak için mağaraları, beslenmek için avlanmayı, soğuk havaya karşı ateş yakmayı öğrenmiştir. İnsan bu öğrendiği bilgilerde hayatını daha çok yaşanabilir kılmış ve içinde bulunduğu toplumu etkilemiştir. Bu tarihsel süreçlerle eğitim insan varlığıyla birlikte ilk olarak informal şekilde başlamıştır ve yazının icadı ile birlikte formal olarak devamlılığını sürdürmektedir. Olumlu yönde olan bir öğrenim, insan hayatını zorluklara karşı daha bilinçli olmasını sağlayarak hayatını kolaylaştırmıştır. Dünyadaki insan yaşamının devamlılığı açısından süregelen öğrenmelerle birlikte teknolojinin de gelişmesiyle, eğitim sürekli olarak kendini yenilemiş, gelişmiş ve geçen zamana adapte olarak sürdürülebilirliğini korumuştur. Teknoloji, hayatın her alanında olduğu gibi eğitiminde de yerini almaktadır. Bu gelişim doğrultusunda tebeşirli tahtaların yerini akıllı tahtalar, kısıtlı imkânlarla sergilenen görsellerin yerini hareketli çizimler olan animasyonlar ve çizgi filmler almıştır. Bu şekilde insan yaşamında köklü bir yer edinen teknoloji, kullanım alanı çeşitliliğinin artması sebebiyle, olumsuz etkilerinin de olabileceği yaşanan durumlar neticesinde insanlar tarafından saptanmıştır. Bu olumsuz olaylara geçmişten süregelen savaşlar örnek olabilir. Günümüz yüzyılında ise savaşların, tarihte gördüğümüz gibi bedensel değil medya yolu, siber saldırılar ve hackleme yöntemi ile gerçekleştiği bilinmektedir. Bu saldırılar bireyin algısına ve bilinçaltına iletilen subliminal mesajlar yoluyla olabilmektedir. Böylece geçmişten günümüze tarih olmuş savaşların yönü değişmiş, siber yollarla amaçlanan temelden yok etme gayesiyle, hedef çocuklar olmuştur.

Çocukların bilinçaltını hedef alan bu çizgi filmler, onların savunmasızlığını kullanarak ürün yerleştirme yöntemi ile cinsel öğeleri ve zararlı maddeleri (sigara, ilaç kullanımı, alkol) ahlak dışı yöntemlerle sunarak, çocuğun etik-ahlaki ve değer anlayışına ciddi zararlar vermektedir (Güler, 2008, s. 140). Böylece yetiştiği toplumun yapı taşı olan yeni nesiller temelden kültürel sarsıntıya maruz kalır. Bu sebeple kültürel ve ahlaki yozlaşmanın temelleri atılmış olur.

Bu duruma örnek vermek gerekirse, II. Dünya Savaşı zamanında Müttefik Devletler medya aracılığı ile halktan destek alma gayesiyle Mihver Devletlerin aleyhine çizgi filmlerin senaryolarına subniminal mesajlar yerleştirerek çizgi filmleri propaganda malzemesi olarak kullanmışlardır. ABD'nin Walt Disney şirketi, Mihver Devletlere karşı kamuoyuna nefret söylemi aşılama için çok fazla çizgi film oluşturmuştur. Bu çizgi filmler, ABD'de çok fazla kitleye ulaşmıştır ve ABD yönetimi tarafından ekonomik olarak desteklenmiştir. Bu olaylar karşısında, çizgi filmlerin kamuoyunda oluşan etkisini fark eden Mihver Devletleri, Müttefik Devletleri tarafından oluşturulan çizgi filmlere karşı kendini savunur nitelikte yeni çizgi filmleri dünya kamuoyuna sunmuştur (Gazi & Çakı, 2019 s. 251).

Çocuklar için keyifli bir etkinlik olarak tanımlanan “masum” çizgi filmlerde bile bilinçaltı ile algılanan subliminal iletilere yer verileceği düşüncesi ne kadar korkunç olsada Walt Disney in yapımcısı olduğu görsel öğeler, sinema sektöründe, dizi ve filmlerin içine gizlenen cinsel ve diğer şekillere yer vermekle suçlanan ilk çizgi film şirketi olmuştur (Güler, 2008, s. 118).

Eron ve Huesmann'ın (2023) boylamsal araştırmasından elde edilen bulgulara göre, şiddet içeren çizgi filmlerin çocuklara verdiği temel mesaj olan "kötüleri öldürmek, yok etmek ve şiddet uygulamak gerektiği" fikrinin, küçük yaşlarda izlenen şiddet içerikli programların ilerleyen yıllarda çocukların saldırgan davranışlarında artışa neden olduğu gözlemlenmiştir. Bu durum, çocukluk döneminden itibaren şiddetin sorun çözümü olarak öne çıkarılmasının, ileriki yaşlarda daha fazla saldırganlık davranışına yol açabileceğini düşündürmektedir. Dolayısıyla, okullardaki şiddet olaylarının artmasının nedenlerinden biri olarak, küçük yaşlardaki şiddet içeren medya tüketiminin etkisinin gösterilmesi mümkündür. Bu bağlamda ebeveynlerin çocuklarının bu çizgi filmleri izlerken güvende ve sağlıklı kalması için bazı önlemleri alması önemlidir. Bunlara; yaş sınıflandırması, izleme süresi, tartışma ve iletişim şekilleri, reklamların kontrolü, içerik kontrolü örnek verilebilir. İçerik konusu olarak yeni nesilleri kültürel yozlaşmadan korumaya yönelik Türk kültürü ve değerlerinin korunduğu çizgi film yapımlarına ihtiyaç vardır. Bu sebeple yerel çizgi film şirketleri ve yapımcılarına büyük sorumluluklar düşmektedir. Türk medyasını bu konuda bilinçlendirmeli Trt bünyesinde kültür ve değerlerimizle

örtüşen çizgi filmlerde yer alan değerlerin sayısı arttırılmalı, yetersiz ve çizgi filmlerde hiç konu olmayan kültür-değer unsurları için, yapımcılar tarafından yeni senaryolar oluşturularak bu önemli değer öğeleri çizgi filmlerde yer almalıdır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, okul öncesi öğrencilerinin gözünden çizgi filmlerde yer alan değerleri on kök değer bağlamında analiz etmektir. Bu amaçla araştırmanın problem cümlesi “Okul öncesi öğrencileri çizgi filmlerde yer alan zararlı-zararsız öğeleri benimsemekte midir?” şeklinde belirlenmiştir. Araştırmanın alt problemleri ise şu şekilde belirlenmiştir:

1. Okul Öncesi öğrencilerinin en çok sevdiği çizgi film hangisidir?
2. Okul Öncesi öğrencileri sevdiği çizgi filmlerdeki hangi karakterleri beğeniyor?
3. Okul Öncesi öğrencilerinin gözünden sevdiği bu karakterin özellikleri nelerdir?
4. Okul Öncesi öğrencilerinin sevdiği karakterlere eklemek istediği özellikler nelerdir?
5. Okul Öncesi öğrencilerinin sevdiği karakterlere eklemek istediği özelliklerin nedenleri nelerdir?

1.2. Araştırmanın Önemi

İnsan yaşama boyunca her zaman iletişime muhtaçtır. Bu bağlamda iletişim; sosyal, kültürel, ekonomik ve duygusal yönüyle önemli bir rol oynar. İletişimde kendi içinde sınıflara ayrılmıştır. bu iletişim çeşitlerinden bir tanesi de görsel iletişimdir.

Görsel iletişim, bilgi alışverişini görsel öğeler, resimler, grafikler, semboller, haritalar, çizimler, fotoğraflar veya diğer görsel unsurlar aracılığıyla gerçekleştiren bir iletişim türüdür. Bu iletişim şekli, sözlü veya yazılı ifadelerden ziyade görsel içeriklerin kullanılmasını içerir. Aynı zamanda görsel iletişim, insanların birbirleriyle fikirleri, duyguları, bilgileri ve mesajları görsel iletişimde kullanılan işaretler ve semboller, evrensel bir dil oluşturarak farklı kültürlerden insanlar arasında anlaşmayı da kolaylaştırır. Bu nedenle, görsel iletişim, modern iletişim araçlarının ve teknolojilerinin yaygın olarak kullanılmasıyla birlikte önemli bir iletişim aracı haline gelmiştir.

Görsel öğeler, bir kültürün ifadesinde önemli bir rol oynar ve kültürün değerlerini yansıtır. Örneğin bir toplumun Sanat ve Estetik Değerlerine, Kültürel Kimlik ve Anlatılarına, Moda ve Giyim tarzlarına baktığımızda o toplum hakkında öngörülebilir bulunabiliriz. Bu bağlamda görsel öğeler, bir toplumun kültürü ve değer normları hakkında da bize ipuçları verir. Aynı zamanda estetik zevk olarak bireyi etkileyebilir ve bireyin rol model almasını sağlar. Bu etkenler sinema ve çizgi film sektöründe de görülmektedir. “Üzüm üzüme baka baka kararır” atasözünden de anlaşılacağı üzere birey çevresinde gözlemlediği karakterleri ve durumları rol model alarak benimser.

Bu bağlamda dijital medya kullanımının çocuğun üzerindeki etkisinin ve buna bağlı olarak gelişmesi öngörülen tutum ve davranışlarının açıklanmasında gerçekçi bir perspektif sağlanacağını savunan gelişimsel kuramlar içerisinde Sosyal Öğrenme Kuramı ön planda yer almaktadır. Bu kurama göre insan davranışı çevresel, bilişsel ve davranışsal etmenler arasında yer alan etkileşim sonucu oluşmaktadır (Bandura, 1977; Akt: Akça & Koç Çilekçiler, 2012, s. 406).

Bandura’nın geliştirdiği bu Sosyal Öğrenme Kuramı, davranışçı kuramları merkezine almakla beraber, insanların hemen hemen bütün davranışlarını gözlemleyerek ve rol model alarak öğrendiği fikrini savunmaktadır. Bandura bu görüşünü, karakterimizin büyük bir oranda gözlemlenir davranışların etkisi ile oluştuğu fikrini savunmaktadır (Akça & Koç Çilekçiler, 2012, s. 406). Bu sebeple çocukların maruz kaldığı görsel iletişim faktörlerinin ne amaçla sunulduğu önem taşımaktadır. Medyanın her ne kadar olumsuz etkileri olsada, bireyin yaratıcılığını ve kişisel gelişimini desteklemesi bakımından önemli bir fonksiyonu vardır.

Eğitim amacıyla kullanılan medya, derse olan tutum ve öğrencilerin akademik başarılarına etkisinin yanı sıra, sınıf ortamında gerçekleştirilmesi zor ya da mümkün olmayan deneyleri ve eylemleri medya yoluyla aktif şekilde gerçekleştirilir. Güvenli ve kullanışlı bir öğrenme ortamı oluşturmak, nadir görülen olayları incelemek olanağı ve karmaşık sistemler sunmak gibi pek çok avantajı bulunmaktadır (Güvercin, 2010, s. 3).

1.3. Sayıtlar

Araştırmanın katılımcıları olan okul öncesi öğrencilerinin veri toplama aracı olan sorulara dürüst ve samimi cevaplar verdikleri varsayılmaktadır.

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırma 114 okul öncesi öğrencileri ile sınırlıdır.

1.5.Tanımlar

Çizgi Film: Elle veya dijital ortamlarda çizilen resimlerin, animasyon teknikleri kullanılarak hareketlendirilmesi (Ulubaş, 2006).

Değer: Freud, değerler eğitimindeki ilk aşamayı taklit ve benimseme olarak tanımlarken, çocukların önce anne ve babalarını taklit etme eğiliminde olduklarını belirtir. Bu süreçte kız çocukları genellikle annelerini, erkek çocukları ise babalarını taklit ederler. Ancak zamanla, milli kahramanlar, bilim adamları ve edipler gibi farklı figürleri benimseyerek onları örnek almaya başlarlar. İkinci aşama ise, toplumun temelini oluşturan değerlerin sistematik bir şekilde benimsenmesi ve bu değerlerin davranışları yönlendirmesiyle ilgilidir (Yel & Aladağ, 2015).

Okul Öncesi: Okul öncesi eğitim programı, sadece etkinliklerin ve hedeflerin planlanması ile sınırlı olmayıp aynı zamanda günlük programı, materyallerin kullanımını, etkinlikler arasındaki geçişi ve rutin etkinliklerin düzenini ve sırasını da içerir (Cap, 1983, s. 46-52; Akt: Yaşar, 1998, s.4).

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Çizgi Filmin Tanımı

Çizgi filmin geçmişten günümüze birçok tanımı yapılmıştır. Bu tanımlardan bir tanesi de TDK'ya aittir. Tdk'nın çizgi film tanımı "*Bir konuyla ilgili olarak karakterlerin hareketlerini belirtecek biçimde art arda çizilmiş resimlerden oluşan sinema filmi*" biçimindedir (Türk Dil Kurumu, 2023).

Ilgaz (1982) çizgi film tanımı "Hareketin çözümlenmiş pozlarından tek kare bir alıcı ile elde edilen ve hareketsiz parçalar, gösterici boyunca hareket duygusu ile canlandırılmış resimlere dönüştürülen animasyonlar, ipucu karakter ve sahne tasarımlarının her karede çizilerek oluşturulan filmler olarak adlandırılmıştır. Bu bağlamda, çizgi film terimi, çizim ile gerçekleştirilen filmleri kapsar." şeklindedir.

Oral'a (1992) göre "Çizgi film, var olduğundan beri izleyicisine farklı bir dünya sunan bir sanat dalı olmuştur. Tasarlanan karakterler ve hayal gücüyle oluşan bu kendine özgü dünya, izleyici ile bütünleşir. Özellikle çocuklar, birçok kez çizgi film kahramanlarıyla özdeşleştirilirler, bu durum çizgi filminin etkileyciliği kanıtlar."

Kaba'nın çizgi film tanımı: "Belli bir hareket serisini temsil eden statik görüntüler, 24 kare hızla tek tek filme alınarak, gözlerin ışığa duyarlı tabakası beyinde bir süre duraksamaya neden olmaktadır. Bu görüntüler, sürekli devam eden kareyle optik olarak bağlanır ve bu durum filmin tüm karelerinde devam etmektedir. Bu temel yönüyle çizgi film, gerçek filmlerden farklı olarak kare kare akışlara ve kökenleri grafik sanatlara dayanmaktadır. Hareket dizisinin statik resimlerinin el çizimi olması, renklerle hareketlerin sanatçılar tarafından üretilip kontrol edilmesi bağlamında perspektifinde de belirgin bir farklılık vardır." (Kaba, 2002, s.1).

Tanımlardan da anlaşılacağı üzere geçmişten günümüze teknolojinin gelişmesiyle birlikte tanımlarda da değişim gerçekleşmiş ve çizgi filmin net bir tanımı yapılamamıştır.

2.2. Çizgi Filmlerin Dünyadaki Gelişimi

İnsanların yaşam biçimlerini ve düşüncelerini çizimlerle aktarma çabası eski çağlardan beri süregelen bir olgudur. Bu bağlamda çizgi filmin oluşum temeli, binlerce yıl önce mağara duvarlarına resmedilmiş çizgi karakterlere dayanmaktadır. Tarih öncesi çağlarda insanlar yaşadıkları mağaralara günlük hayat akışına ithafen çizimler yapmışlardır.

Mağaranın duvarlarında yer alan bu çizimler incelendiğinde çizilen resimlere hareket efekti verildiği anlaşılmaktadır. Buradan hareketle çizimi gerçekleştiren insanlar sadece görsel amaçla değil, yapılan eylemi de anlatmayı hedeflemişlerdir (Kaba, 1992, s. 6).

Resim 2.1: Lascaux Mağaralarındaki Boğa Salonu

Kaynak: Aktüel Arkeoloji. (2023) Temmuz 22, 2023 tarihinde <https://aktuelarkeoloji.com.tr/kategori/arkeoloji/paleolitik-magara-sanatinda-hayvan-resimleri> adresinden alındı.

Mağara duvarlarına çizilen resimlere hareket algısının katılması ile temeli atılan çizgi filmin kökeni, teknik olarak büyümlü fenerin 17. ve 18. yüzyıllarda gelişmesine kadar uzanmaktadır (İmİK, 2011, s.1). Bu fener, Papaz Athanasius Kircher’in 17. yüzyılda icat ettiği, “magic lantern/sihirli fener” isimli projeksiyon cihazıdır. Bir ayna, bir mercek ve bir ışık almayan kutudan oluşan bu araçta, ışık kaynağı olarak mum ışığından ve güneş ışığından yararlanılmaktadır (Sevim, 2013, s. 8). Bu “sihirli” icadın gelişimiyle 17. yüzyılın sonlarında Johannes Zahn, üzerine cam slaytların yerleştirildiği, hareket algısını veren bir döner disk ile

gösteri yapmıştır. Bu alet halkın eğlence aracı haline gelerek; şovlarda, müzik evlerinde, sahne oyunlarında sihir ve yanılsamalar üretmek için kullanılmaktadır. (Charles, 1983, s. 9).

Resim 2.2: Büyülü Fener

Kaynak: Wikipedi. (2004) Temmuz 22, 2023 tarihinde https://tr.wikipedia.org/wiki/B%C3%BCy%C3%BCl%C3%BC_fener adresinden alındı.

Çizgi filmin geçmişten günümüze olan yolculuğu incelendiğinde, bu alandaki çalışmaların sinema ve animasyon sektörünü de yakından ilgilendirdiği açıkça görülmektedir.

Animasyon filmlerine temeli sayılan ilk çalışma, Fransız sanatçı Emile Cohl tarafından yapıldı. Bu çalışma, günümüz imkanları ile kıyaslandığında çok basit gözükse de 20. yüzyılın başları için, izleyicilerin ilgisini fazlasıyla çekti (Kaba, 2002 s. 12). Emile Cohl'un siyah zemin üzerine beyaz çizgiler çizerek oluşturduğu çizimler oldukça basit olmasına rağmen o dönemde yapılan önceki animasyon çalışmalarına kıyasla çok daha kalitelidir. Emile Cohl yaklaşık iki bin kare çizerek oluşturduğu çizgi filminde, bir palyaçonun maceralarını anlatmıştır. Cohl bu filminde çizdiği karakterlerle birlikte karakterlerin etrafında bulunan çeşitli nesnelere değişim ve hareket vererek filmlerindeki dinamik çizimler ile objelere de hayat vermiştir (Williams, 2001 s. 13).

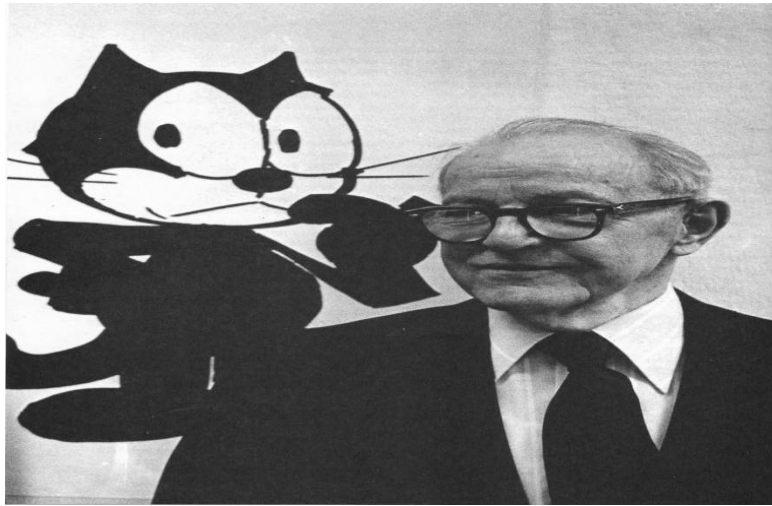
Resim 2.3: Emile Cohl'un Çizimi

Kaynak: Williams, R. (2001). *The Animators Survival Kit*. New York: Faber and Faber Inc,

Bu süreci takip eden 10 yıl içerisinde Cohl'un izinden giden; Windsor Mackey, Ben Harrison, M. Gould ve Max Flecher gibi sanatçılar, çizgi filmin teknik bir gösteri olmasından çıkararak keyifle benimsenen yeni bir eğlence türü olmasına sebep olmuştur (Atan, 1995, s.19). Günümüz animasyon versiyonuna ilk geçiş ise 20.yüzyılın ilk yarısında "Felix the Cat" isimli karakterle gerçekleştirildi (Kaba, 1992, s. 13). 1920'de Otto Messer'ın yarattığı "Felix The Cat" o dönemin en popüler canlandırma karakteri olmuştur (Özkan, 2001, s. 14).

Resim 2.4: Cat Felix ve Otto Messmer

Kaynak: Tr Beca (2020). Temmuz 25, 2023 tarihinde <https://tribecafilm.com/films/512cfb7d1c7d76e046002037-otto-messmer-and-felix-th> adresinden alındı.

Sessiz filmlerin son dönemlerinde oluşturulan Felix karakteri animasyon tarihinde yoğun izleyici kitlesine ulaşan ilk çizgi film karakteriydi. Felix Avustralyalı çizgi filmci Pat Sulliwan'ın stüdyosunda Amerikalı Otto Messmer tarafından çizilmiştir. Felix'in 1920'li yıllarda oyuncakları, kartpostalları,

üzerinde resmi bulunan kupa bardakları, Felix adına müzikler ve üzerinde kendisinin bulunduğu daha birçok ticaret malzemesi üretilmiştir. Felix karakterinin çizildiği ilk yıllarda karakter biraz soğuk görünümlü ve sert köşeli biçimde çiziliyordu. Sonraki yıllarda karakterin hatları dahada yumuşatılarak sempatik ve sevimli bir forma büründürülmüştür (Williams, 2001, s.16).

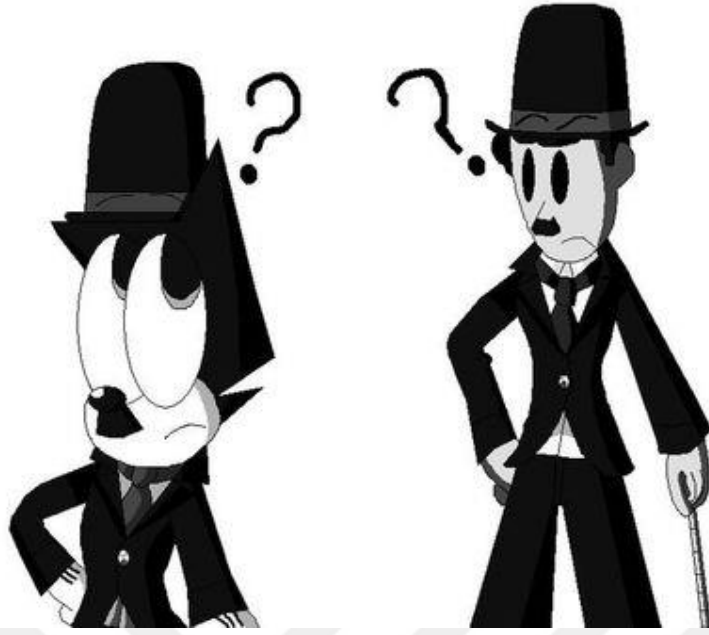
Resim 2.5: Cat Felix'in Son Şekli

Kaynak: Wikipedia (1925). Temmuz 26, 2023 tarihinde https://en.wikipedia.org/wiki/Felix_the_Cat adresinden alındı.

Ünlü Aktör Charlie Chaplin ile aynı dönemde üretilen Felix kedisinin hikayelerinde ve kedinin karakterinde Charlie Chaplin'den esinlenilmiştir. Filmlerinde Chaplin gibi hareketler sergileyen ve onun gibi meraklı tavırlarla olaylara yaklaşan Felix karakterinin ünlü olmasının en önemli nedenlerinden biriside Felix'e gerçek karakteristik davranış özelliği sergiletilmesidir (Williams, 2001, s. 17). Ünü birçok topluma yayılan Felix kedisinin ilerleyen yıllarda farklı kültürlerde farklı benzer kopyaları çizilmiştir (Smith, 1996, s. 77).

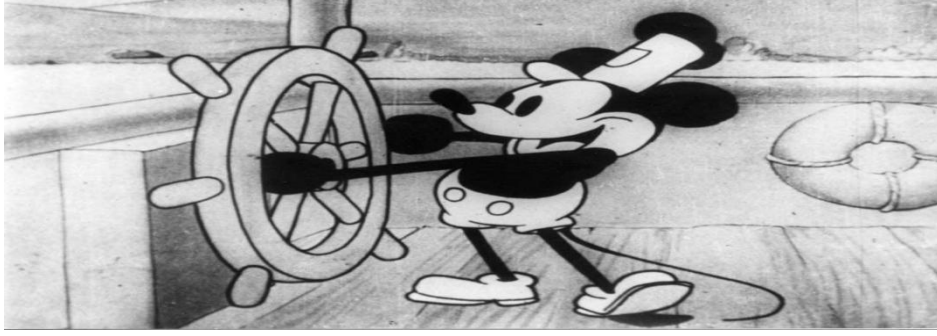
Resim 2.6: Charlie Chaplin ve Cat Felix

Kaynak: The Visualist (2020). Temmuz 27, 2023 tarihinde <http://www.thevisualist.org/2020/02/charlie-chaplin-in-the-kid-and-felix-the-cat-in-hollywood/> adresinden alındı.

Çizgi filmlerin bu şekilde gelişmesiyle birlikte Türker’inde belirttiği gibi, 1900 lü yıllarda insanların çizgi filmlere duyduğu ilgi ve merak sonucunda canlandırma şirketleri artarak hızlı bir şekilde çizgi film yapımcılığına başlamıştır (Türker, 2011, s. 238). Bu çizgi film yapımcısı olan şirketlerden bir tanesi de Disneydir. Çizgi film ile ilgili başarılı araştırmalar yapan Walt Disney 1923 yılında ilk film stüdyosunu kurmuş ve 1928 yılında Mickey Mouse adlı karakter ortaya çıkmıştır. Mickey Mouse çizgi filmi Felix The Cat’ın şöhretini kısa sürede gölgede bırakmıştır. Mickey Mouse, tüm dünyada tanınan, en ünlü çizgi film karakteri olmuştur (Gabler, 2006, s. 116; Dikili, 2018, s. 52). Mickey Mouse, günümüzde halen geniş bir izleyici kitlesi tarafından sevilen ve popülerliğini sürdüren bir çizgi film karakteridir.

Resim 2.7: Mickey Mouse

Kaynak: The Walt Disney Company (2023). Temmuz 28, 2023 tarihinde '[Steamboat Willie](#)', 95 Yıl Önce Mickey Mouse'un 'Everyman' Popülaritesini Nasıl Başlattı - The Walt Disney Company adresinden alındı.

Walt Disney'in Mickey Mouse karakterini çizdiği ve aynı zamanda seslendirdiği ilk kapsamlı sesli çizgi film serisi olan "Steamboat Willie", Disney stüdyolarının hızla yükselerek hem dünya çapında animasyon sinemasına olan ilgisinin artmasını sağlamıştır (Göktepe, 2015, s. 55). Mickey Mouse'dan sonra Walt Disney "Saçma Senfoni" ve "Vakvaka Kardeş" dizilerini yapmış ve ardından ilk uzun metrajlı çizgi film olan "Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler"i üretmiştir. Bu üretim sürecinin ardından, dünya genelinde büyük ilgi gören ve büyük başarı elde eden, "Fantasia", "Pinocchio", "Dumbo", "Kül Kedisi", "Bambi", "Peter Pan", "Leydi'nin Aşkı", "101 Dalmaçyalı", "Alice Harikalar Diyarında" gibi filmler izlemiştir. Bu dönemde çizgi film, konusu, müziği, renkleri, desenleri ile çok sevilen bir sanat dalı haline gelmiştir. Walt Disney, hayvan karakterlerini insan özelliklerine benzeterek gerçekçi olarak başarılı bir şekilde uyarlamıştır (İnanç,1981, s. 42).

2.3. Çizgi Filmin Türkiye'deki Gelişimi

Türkiye'de canlandırma filmin kökenlerine bakıldığında “gölge oyunu” öne çıkmaktadır. Şenler, Türkiye'de uzun yıllar boyunca gölge oyunlarının oynatıldığından ve gölge oyununun ana kahramanları olan Hacivat ve Karagöz'ün maceralarını seyredenlerin Hacivat ve Karagöz'den esinlenerek çeşitli çizgi film denemelerine bulunduklarını ifade etmiştir (Şenler, 2005, s. 110). Örnek olarak Hacivat ve Karagöz geçmiş dönem toplumunun ilgi odağı olmuştur (Alan, 2009, s. 51-52). Fakat Türk Toplumunda gölge oyununun başlangıç tarihi bilinmemektedir. Animasyonun temeli sayılan gölge oyunu eski dönem hikâyelerin görsel olarak ifade edilmesinin ilk adımlarının atıldığı bir sanat türü

olduğu sonucuna ulaşılabilir. Zamanın akışı ve gelişen teknoloji ile birlikte gölge oyunları yerini animasyonlara bırakmıştır.

Türkiye'de çizgi filmlerle ilgili ilk bilgiler 1900'lerin başlarına kadar gitse de, asıl gelişim ve gerçek anlamda çizgi film yapımı 1950'den sonra başlamıştır (Kaba, 2022, s. 33). Türkiye'de ilk çizgi film gösterimi 1932 yılında 1981 yılında gerçekleşmiştir. "İskelet Dansı" olarak adlandırılan bu kısa çizgi film, sadece kısa olmasıyla değil aynı zamanda ilk olma özelliğine sahiptir.

Ardından çizgi film çalışmaları somutlaştırılmış ancak bir yapım olarak hayata geçirilememiştir.

Bu dönemde, Cemal Nadir'in imzasını taşıyan "Amca Bey Plajda" karikatürleri yapılamayan ve hayata geçirilemeyen çalışmalar arasında yer almaktadır (Göktepe, 2015, s. 45).

Resim 2.8: Amca Bey Plajda

Kaynak: Janus Mesat (2023), Ekim 5, 2023 tarihinde <https://www.janusmezat.com/urun/4866119/karikatur-kartpostali-cemal-nadir-amca-bey> adresinden alındı.

Türkiye'deki animasyon sektörünün temelinin karikatür sanatçıları atmasıdır. İlk animasyon denemeleri 1947–1949 yılları arasında İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisinde öğretim görevlisi olan Vedat Ar tarafından verilen eğitimlerle başlamıştır. Ar 1947 yılında 15 öğrencisiyle birlikte "Zeybek oyunu" adlı 3 dakikalık gösterim gerçekleştirmiştir. Bu gösterim Türkiye'nin çizgi film

tarihinin ilk animasyon filmi sayılmaktadır. (Onaran, 1999, s.196) Kaba (2002) 1950 yıllarına kadar Türk canlandırma sinemasında bir gelişme olmadığını, sonrasında profesyonel olarak çekilen ilk çizgi filmin “Evvel Zaman İçinde” olduğunu belirtmiştir.

Animasyonlara duyulan ilginin artmasıyla ilerleyen süreçte reklamlara verilen önemde artmıştır.

Süheyl Gürbaşkan, 1959 yılında bir ajans kurarak sinema öncesi gösterilen animasyon film yapımı için İstanbul Reklam Ajansı karikatüristlerini bünyesinde toplamıştır ve birçok çizgi film hazırlanmıştır. Hazırlanması kısa süren bu çizgi filmler ilgi odağı olmuştur. (Türün, 1989, s. 10). Bu doğrultuda ülkemizdeki çizgi filmler, 1960’lı yıllara kadar reklâmcılığın çizgi filme yönelmesi ile uzun süre devam edecek bir yükselişe geçmiştir (Can, 1995, s. 16). Çizgi film sektöründe bir diğer önemli gelişme ise televizyonun yayın hayatında yer almasıyla olmuştur. Önceki dönemlerde sadece sinema gösterimi öncesi hazırlanan reklamlar, artık evlerdeki televizyonlar için hazırlanmaya başlamıştır. Fakat çizgi film sektörü, animasyonlu reklam filmlerine artan talebi karşılayacak miktarda karikatüristlerin olmaması sebebiyle ve bu talebi karşılamak için hızlı üretim teknikleriyle yapılan çizgi filmler nedeniyle çizgi filmlerin estetik kalitesinin düşmesi, Türkiye’de yenilik getirme gayretinin olmaması ve kendi sınırını aşamayan bir çizgi film sektörü haline gelmesine sebep olmuştur (Ünver, 2002, s. 48). 1970’li yıllarda Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT) kendi bünyesinde film çeken Benice ve Pasin stüdyolarının kurulmasıyla, Süper Cıvcıv, Karınca Ailesi, Tomurcuk, Evliya Çelebi, Ece ile Yüce adında yerli çizgi filmler yayınlamaya başlar (Demir, 2019, s. 65). (Hünerli, 2005, s. 66; akt: Abalı, 2012, s. 108). 1972 yılına gelirken, televizyonda yayınlanan reklam kuşaklarında çizgi filmler görülmeye başlar. Erim Gözen’nin 1970’li yıllarda tasarladığı Pirelli lastikleri için çizilmiş kediler, Elmor Mintax ve Elmor karakterleri toplum tarafından yoğun bir ilgi görmüş, bu karakterlerin reklam olduğu unutulup çizgi film olarak izlenmiştir (Uçarcan, 2010, s. 14). 1980’li yıllarda ise çocuk programlarına ilgi artmış, TRT’nin renkli yayınları başlamış ve gösterime giren programlar arasında çocuk programlarına da yer verilmiştir (Muslu, 2015, s. 27). Ayrıca 1980 yılında Türk karikatür sanatçıları yurt dışındaki kutlamalara katılım sağlayarak ödüller almışlardır. 1980’de Ateş

Benice'nin "Stereo" filmi, Zagreb Canlandırma Filmleri Şenliğinde gösterilir. Film gelecek yıl Portekiz'in Espinho kentindeki bir yarışma için özel çağrı olarak gösterime girmiştir (Atan, 1995, s. 42). 1980'li yılların sonlarında Tunç İzberk Stüdyosu, Animatek, Çizgi Reklam, Tele Çizgi, Blu, gibi alanında başarı göstermiş birçok ajans çeşitli devlet kurumlarına yönelik öğretici ve eğitici animasyon filmleri oluşturmaya başlamıştır. Bu filmlere konu olarak: ormanların korunması, aile birliği, trafik, sigaranın zararları gibi toplumsal değerlere yer verilmiştir (Hünerli, 2005, s. 66). 1990'lı yıllara gelindiğinde ise, özel televizyon yayınlarında canlandırma tekniği önemli bir yer edinmiştir.

Bu dönemde çeşitli yapımlar üretilmiştir ve bilgisayar destekli canlandırma tekniklerinin kullanıldığı özel televizyon yayın projeleri gerçekleştirilmiştir (Demir, 2013, s. 60). Bu gelişmelerle beraber animasyon sektörü eğitim alanında da gelişim sağlayarak, 1990 yılında Eskişehir Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde Animasyon Bölümü açılmıştır. Türkiye'de açılan ilk animasyon bölümüne sahip olma özelliği taşıyan Eskişehir Anadolu Üniversitesi ülkemizde animasyon eğitimi alanında önemli bir katkı sağlamıştır. Dönemin Çizgi Film Bölüm Başkanı Doç. Dr. Hikmet Sofuoğlu bölümün amacını şöyle tanımlar:

"Çizgi Film (Animasyon) Bölümü, Son yıllarda görsel iletişim sektörlerinde (özel televizyonlar, video, animasyon ve multimedya yapım şirketleri, reklam ajansları gibi) ortaya çıkan çizgi film sanatçısı gereksinimini karşılamak amacıyla kurulmuştur. Günümüzde yeni teknolojilerin ortaya çıkmasıyla çizgi film sanatı, hemen hemen otomatik üretim sürecine dönüşerek, temel ve türsel niteliğinde önemli değişikliklere uğramış ve bu sanat dalının hem görsel dil dağarcığı, hem de kullanım alanları genişlemiştir. Bugün çizgi film sanatçısı için en önemli gelişme, çağımızın hızla değişen toplumu içerisinde kendisine "meslek" olarak bir yer bulmasıdır. Bölüm, bu alandaki sosyo-ekonomik örgütlenmeyi destekleyen bir tutumu benimsemiştir. Böylece Çizgi Film Bölümü, bu sanat dalının eğitimini vermenin yanında, onu bir meslek dalı haline getirme sorumluluğunu da üstlenmiş bulunmaktadır. Dört yıllık eğitim sonunda, sinema dili, film, video, animasyon ve multimedya teknikleri öğretilerek, reklam, sinema, televizyon, multimedya ve eğitim sektörlerinin çeşitli dallarında görev yapacak ve bir tek konuda uzmanlaşmış sanatçı tipinden çok, hem kavramsal hem de teknik becerileri üstün, donanımlı sanatçı tipi yetiştirilmesi amaçlanmaktadır" (Anadolu Üniversitesi, 2010).

2.4. TRT Çocuk

TRT Çocuk kanalı, çocuklara yönelik özel olarak hazırlanan programlar ve içerikler aracılığıyla bilişsel gelişimlerine katkı sağlamayı amaçlar. Bu programlar, çocukların dil gelişimini teşvik etmek, dikkat becerilerini geliştirmek,

problem çözüme yeteneklerini desteklemek, hafıza ve odaklanma becerilerini güçlendirmek gibi bilişsel alanlarda olumlu etkiler yaratır.

Ayrıca, matematik ve mantık becerilerini geliştiren programlar, sayılar, şekiller ve problem çözüme aktiviteleri üzerine odaklanır. Dil becerilerini artırmaya yönelik programlar da çocuklara kelime dağarcığını genişletme, cümle yapısı ve dil bilgisi kurallarını öğrenme gibi konularda destek sunar. Bunun yanı sıra, görsel algıyı, hafızayı ve dikkat süresini güçlendirmeye yönelik programlar da TRT Çocuk kanalında yer almaktadır (Güntay, 2019, s. 278).

Resim 2.9: TRT Çocuk Afişi

Kaynak: Anadolu Ajansı (2021). Eylül 22, 2023 tarihinde <https://www.aa.com.tr/tr/kultur-sanat/trt-cocuk-cocuklarin-begenisini-ebeveynlerin-guvenini-kazandi/1827300> adresinden alındı.

Kültür Bakanlığı, Türk kültürünü tanıtmaya yönelik “Manas Destanı” “Dedem Korkut” ve “Ak Tay” isimli çizgi filmlerin yapımını desteklemiştir (Atan, 1995, s. 33). Bu bağlamda çocuklara yönelik televizyon kanalları kurulmuştur. 1997 yılında kurulan Maxi TV, Türkiye’nin ilk çocuk ve çizgi film kanalı olmuştur. İlerleyen yıllarda D Çocuk, Yumurcak TV, Cartoon Network (Türkiye), Jojo TV gibi kanallar yayın hayatında yer almıştır. TRT Çocuk kanalı ise 2008 yılında yayın hayatında yer almıştır (Doğan & Göker, 2012 s.10).

Bu kanallar yaş gruplarına göre ayrılarak, farklı çocuk gelişim dönemlerini baz alarak çok sayıda çocuk kanalı var olmaya devam etmiştir.

2007 yılı sonrası Türkiye'deki çocuk kanallarında ciddi bir artış olmuştur. Bu sebeple dijital yayıncılık yapan platformların artmasıyla medya sektöründeki rekabetle doğru orantıda artarak çocuk kanallarının sayısında ciddi bir artış gözlenmiştir (Ankaralıgil, 2014, s. 108).

2.5. Çizgi Filmler ve Eğitim

Ergin (1998, s. 50) Öğrenme süreçlerinin hatırlama düzeylerini belirlemek için yapılan araştırmalara göre bilgiyi; işitme yoluyla % 20, okuma yoluyla % 10, görme ve işitme yoluyla % 50, görme yoluyla % 30, uygulama yoluyla % 90 ve söyleme yoluyla % 70 oranında hatırlamamıza yardımcı oldukları belirtilmiştir. Bu sayısal verilere göre değerler eğitiminde çizgi filmler daha etkili bir şekilde kullanılabilir. Karakterler ve hikâyeler, öğrencilere değerler, ahlaki ilkeler ve toplumsal normlar hakkında bilgi verirken, çocukların bu kavramları daha iyi anlamalarına yardımcı olabilir. Bu sebeple, eğitimde animasyonların kullanılması, bilgiyi görsel ve işitsel öğelerle destekleyerek öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmek, öğrenmeyi istenilen düzeyde gerçekleştirmek, öğrenilen bilgilerin kalıcılığını artırmak ve çoklu öğrenme ortamları oluşturmak açısından son derece önemlidir.

Eğitimde öğrenme stillerini anlamak, öğretmen tarafından ders planlamasını ve öğretim stratejilerini daha etkili hale getirmek için önemlidir. Bu sayede öğrencilere farklı öğrenme stilleri için fırsatlar sunarak, her bireyin en iyi şekilde öğrenmesi sağlanmış olur. RTÜK (2006) tarafından yapılan Kamuoyu Araştırması, ilk ve ortaokul öğrencilerinin çocukların televizyon izleme yeterliliklerini incelemiştir. Araştırmaya göre, bu yaş gruplarındaki çocukların en çok tercih ettikleri televizyon programları şunlardır: çizgi filmler (1240 kişi % 72), yerli diziler (1205 kişi % 70), yarışma programları (847 % 49), filmler (787 kişi % 46) ve çocuk programları (767 kişi % 45) olduğunu sonucuna ulaşılmıştır. Özellikle 12 yaşına kadar çizgi filmler, çocukların favori programları arasında yer almaktadır. 5-11 yaş arasındaki çocuklar arasındaki çizgi filmleri tercih etme oranı % 12 iken, 12-19 yaş arasındaki çocuklarda bu oran % 0,5'e kadar düşmektedir. Bu yaş grubundaki çocukların soyut düşünmeye başladıkları dönem olduğu baz alınarak çizgi filmler eğitim amaçlı olarak kullanılacağına imkan sağlamaktadır. Örneğin, çocuğa bir çizgi film seyrettirilerek örnek durumlarda

nasıl başa çıkacakları, doğru ve yanlış ayırma, başkalarına karşı nasıl davranılacağı ve kendi hayallerini nasıl gerçekleştirebileceği gibi önemli konular öğretilir. 6-8 yaş aralığındaki çocuklar için hazırlanan, çocukların anlayabileceği basit bir dil kullanmalı, cümleler 3-5 kelime arasında olmalı, mecaz ifadeler ve soyut kavramlara nadiren yer verilmeli ve anlatım açık olmalıdır. Çizgi filmlerin, 9-12 yaş aralığındaki çocuklara da hitap ettiği göz önünde bulundurularak soyut kavramlarla ilgili bilgi sahibi olmaya açık durumda olduklarından bu yaş grubuna göre soyut kavramların yer aldığı içerikler geliştirilebilir (Yalçın & Aytaş, 2017, s. 64-65).

Bu bağlamda çizgi filmler, toplumsal eğitim açısından oldukça etkili bir rol oynamaktadır. Bu özellikle çocuk programları içinde animasyonların kullanılmasıyla belirginleşir. Değerler eğitimi gibi önemli konular, bilgiler, olaylar ve kavramlar, çocuklara animasyonlar yoluyla aktarılır. Bu animasyonların taşıdığı rol, çocuğun eğitim süreci içindeki kişilik gelişimini istenilen şekilde, mesajlar yoluyla yönlendirebilme yeteneğini taşır (Kaba, 1992, s. 54). 2011’de kabul edilen “Radyo ve Televizyon Kurulu ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun”unda yer alan “Genel ve tematik içerikli yayın yapan televizyon kuruluşlarının, çocuk yayınlarında çizgi filmlere yer vermeleri hâlinde, çizgi filmlerin en az %20’sinin, diğer çocuk programlarının en az %40’ının Türkçe dilinde üretilmiş yapım olması ve Türk kültürünü yansıtması zorunludur” maddesi (14. Madde) ile yerli ve milli olan çizgi film üretiminin gerçekleşeceğini bildirmiştir (Aydın, 2018, s.25). Bu bağlamda TRT Çocuk Kanalı manevi ve milli değerleri aktarmayı gaye edinmiş bir kanal olarak aynı zamanda çocuğun Türkçesini geliştiren, doğru ve temiz telaffuzlar yapabilen nesiller yetiştirmek amacındadır.

Bu kanalda, 3-12 yaş arası okul çağındaki ve okul öncesi dönemi çocuklarına göre içerikler yer almaktadır. Kanal, kendi ifadesine göre içerik üretirken “TRT Çocuk, milli eğitimin temel görüş ve amaçlarına uygun, eğlence ve eğitimi birleştiren, çocukların yaşamlarını olumlu etkileyen içerikleri; kendi ilke standartları, kalite ve yayın bütünlüğünü gözeterek hazırlar ve bu içeriklerin üretilmesine katkı sağlar.” (TRT Çocuk, 2023).

2.6. Değerler Eğitimi

Tarih boyunca dünyanın hemen hemen her yerinde eğitimin iki temel amacı olduğu vurgulanmıştır. İlk olarak, bireylerin zihinsel kapasitelerini artırmak, ikincisi ise bireylerin daha iyi birer vatandaş olmalarını sağlamak amacı güdülmüştür. İslamiyet'ten Hristiyanlığa, Budizm'e ve hatta eski Yunan filozofları Aristoteles ve Sokrates'in çalışmalarında bile değerler eğitiminin izlerine rastlanabilir (Altan, 2011, s. 55). Bu bağlamda değer eğitimi, karakter gelişiminde de temel bir rol oynar, çünkü bireyin sahip olduğu değerler, onun kararlarını, tutumlarını ve ilişkilerini şekillendirir. Karakter gelişimi, bireyin içsel özelliklerini, davranışlarını ve değerlerini kapsayan önemli bir süreçtir. Değer eğitimi, ahlaki prensipleri, sorumluluk duygusunu, empatiyi, dürüstlüğü ve diğer olumlu özellikleri vurgular. Bu değerler, bireyin toplum içinde nasıl bir rol oynayacağını belirler ve ona sosyal etkileşimlerinde rehberlik eder. Karakter gelişiminde değer eğitiminin önemi, bireyin toplumsal normlara uyum sağlamasını, etik bir davranış sergilemesini ve başkalarına karşı saygılı olmasını destekleyerek sağlıklı bir toplum oluşturulmasına katkıda bulunur. Bu süreç, bireyin kişisel ve toplumsal düzeyde olumlu bir etki bırakmasını sağlayarak sadece kendi gelişimine değil, aynı zamanda çevresine pozitif bir etki yapmasına olanak tanır.

Duyuşsal, bilişsel ve psikomotor boyutlar, değerlerin anlamını tamamlar. Bilişsel boyut, değerlerin farkında olmayı ve kullanım alanını kavramayı içerir, duyuşsal boyut ise olumlu-olumsuz, iyi-kötü gibi yargıları ve duygusal tepkileri içerir. Psikomotor boyut, duyuşsal ve bilişsel öğrenmelerin davranışları şekillendirmesini içerir. Değerlerin davranışa dönüşebilmesi için duyuşsal ve bilişsel boyutun tamamlanması gerekmektedir (Akbaş, 2004, s. 45).

Bireylerin değerlerini hayata geçirmelerini, her durumda etkili bireyler olmalarını ve yaşamın anlamını bulmalarını desteklemek amacıyla geliştirilmiş birçok yöntem, teknik ve strateji bulunmaktadır. Değer gerçekleştirme için hedeflenen beceriler arasında öz farkındalık, özsaygı, hedef belirleme yeteneği, düşünme becerileri ve iletişim becerileri yer almaktadır (Kirschenbaum, 1994).

Bu bakımdan değerler, bireyin toplum içinde nasıl bir rol oynayacağını belirler ve ona sosyal etkileşimlerinde rehberlik eder. Karakter gelişiminde değer eğitiminin önemi, bireyin toplumsal normlara uyum sağlamasını, etik bir davranış sergilemesini ve başkalarına karşı saygılı olmasını destekleyerek sağlıklı bir toplum oluşturulmasına katkıda bulunur. Bu süreç, bireyin kişisel ve toplumsal düzeyde olumlu bir etki bırakmasını sağlayarak sadece kendi gelişimine değil, aynı zamanda çevresine pozitif bir etki yapmasına olanak tanır.

Tablo 2.1: Rokeach’a Göre Değerlerin Sınıflandırılması

Gaye/Amaç Değerler	Vasıta/Araç Değerler
Aile Güvenliği	Bağımsız Olma
Barış İçinde Bir Dünya	Bağışlayıcılık
Başarılı Olma	Cesaret
Bilgelik	Dürüstlük
Dini Olgunluk	Entelektüellik
Eşitlik	Geniş Görüşlülük
Gerçek Dostluk	Hırslılık
Güzellikler Dünyası	İtaatkarlık
Heyecan Verici Bir Hayat	Kendini Kontrol Etme
İç Huzur	Kibarlık
Kendine Saygı	Kendine Hakim Olma
Mutluluk	Mantıklılık
Gerçek Dostluk	Neşelilik
Özgürlük	Sevecenlik
Rahat Bir Hayat	Sorumluluk Sahibi Olma
Sosyal Kabul	Temizlik
Ulusal Güvenlik	Yardımseverlik
Zevk	Yaratıcılık

Kaynak: Samur, Ö. A. (2011) *Değerler eğitimi programının 6 yaş çocuklarının sosyal ve duygusal gelişimlerine etkisi*. Doktora Tezi, Konya. Temmuz 28, 2023 tarihinde <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> adresinden alınmıştır.

Tablodan da anlaşılacağı üzere değerler insanların hedeflerine ulaşmalarına rehberlik ederken, aynı zamanda bu hedeflere ulaşmada kullanılan güçlü bir araçtır.

Değerlerden kaynaklanan güç, insanın onurunu koruyan, insanı küçültmeyen bir etkiye sahiptir. Davranışlarımızı yönlendiren değerler, toplumsal baskıdan bağımsız olarak etkili olabilir. Davranışlar, dış disiplin zorlamasıyla değil, içselleştirilen ve kişinin kendine mal ettiği değerler aracılığıyla şekillenir. Onurlu bir yaşam için korku ve disiplin değil, değerler tarafından yönlendirilen

davranışlar önemlidir. Değerler, iç disiplini oluşturur ve bu iç disiplin, değerler değişmedikçe sabit kalır (Cüceloğlu, 1998).

2.6.1. Okul Öncesi Dönemde Değer Gelişimi

Ahlaki ve kişilik gelişiminin şekillendiği çocukluk döneminde, değerlerin çocuklara kazandırılması son derece önemlidir. İnsan, toplum içinde yaşayan sosyal bir varlıktır ve yaşamını bu toplum içinde sürdürür. Kültürel koşullar dikkate alındığında, bireylerin tüm yaşamları boyunca toplumla uyumlu olmaya çalıştıkları görülür (Yavuzer, 1994, s. 49). Okul öncesinde temel değerlerin oluşumu, değerler eğitiminin düzenli bir şekilde verilmesi açısından önemlidir. Çünkü çocukların "etik kurallar" dediğimiz değerleri deneme-yanılma yöntemiyle öğrenmeleri, yaptıkları uygunsuzlukların ya da hataların sonuçlarını görmeleri ve kendi tutumlarını değiştirmeleri oldukça zordur. Ayrıca, erken yaşta değerleri benimseyen çocuklar, kendi kararlarını verebilen, kendi problemlerini çözebilen ve kendilerine güvenen özellikler sergilerler. Değerleri benimsemek, çocukların mutluluğuna da katkı sağlar (Eyre & Eyre, 1993). Değerler eğitimi, soyut düşünme becerisine sahip olma gerekliliği vurgulansa da, erken çocukluk döneminden itibaren çocuklara öğretilabilir. Çocuklar, kişilik gelişimlerinin yaklaşık %80'ini beş yaşlarına kadar tamamlarlar (Doğanay, 2009, s. 227). Bu dönem çocuklarının temel özellikleri arasında özsaygı, keşfetme isteği, somut düşünce yeteneği, sosyal etkileşim, karşılık beklentileri ve rol modellere ilgi yer almaktadır. Ayrıca, çocuğun ahlaki gelişimi bu dönemde hızlı bir şekilde gelişir. Araştırmalar, bilinçlenme, doğruyu yanlıştan ayırma ve iyi ile kötüyü ayırt etme gibi yetilerin, doğrudan müdahale veya eğitim yoluyla geliştirilebileceğini göstermektedir. Bu dönemde, çocuklar için doğru ve yanlış kavramları, diğerlerinin neyi onayladığına bağlı olarak şekillenir.

Piaget, bu dönemde çocukların doğru ve yanlış, yetişkinlerin etkisiyle belirlendiğine inanır (Balat vd., 2012, s. 4). Ancak zamanla informal olarak kazanılan değerleri geliştirmek ve değerleri formal bir şekilde öğretmeyi amaçlayan kurumlara ihtiyaç duyulur. Bu görevi yerine getiren kurumlar arasında en önemli olanları okullardır. Bu nedenle, okula başlamak üzere olan bireylerin değerler eğitimi, toplumun geleceğini inşa etmek için kritik bir rol oynayan okullarda devam eder (Şahin & Ersoy, 2012, s.1536).

2.6.2. Okul Öncesi Eğitimde Değerlerin Önemi

Okul öncesi dönem, çocukların evrensel, yerel ve kültürel değerleri öğrenmeye başladıkları önemli bir aşamadır. Bu dönemde, çocuklar dünyayı ve toplumu keşfetmeye başlarlar ve bu keşif sürecinde çizgi filmler etkili bir araç olabilir.

Okul Öncesi Eğitim Programı’da değer kavramı: “Millî, manevi, kültürel ve evrensel değerleri dikkate alır. Çocukların yaşadıkları toplumun değerlerini tanımaları millî, manevi, kültürel ve evrensel değerleri dikkate alır. Bu değerleri benimsemeleri onların sorumluluk bilincine sahip bireyler olarak yetişmeleri açısından önemlidir. Sevgi, müsamaha, nazik olma, misafirperverlik, vatanseverlik, çalışkanlık, temizlik, kültürel mirası koruma, doğaya ve tüm yaşama saygı duyma gibi çocukların kendilerine ve topluma yararlı olacak temel değerleri psikolojik, bilişsel ve sosyal gelişimlerine uygun olarak kazanmalarını sağlamak gerekmektedir. Bu nedenle okul öncesi eğitim programında değerler eğitimi, ayrı bir alan olarak ele alınmamış ancak okul öncesi dönem, çocuklarının gelişim düzeylerine uygun olarak kazanım ve göstergelerde bütüncül bir şekilde vurgulanmıştır” (MEB, 2024). Çocukların, okulla ilgili ilk deneyimlerini yaşadıkları yer okul öncesi eğitim kurumlarıdır. Okul öncesi eğitim kurumlarının önemli görevlerinden biri, aileden sonra çocukların sağlıklı kişilik geliştirmelerine, sosyalleşmelerine, hem evrensel hem kültürel değerleri özümsemelerine fırsat tanımaktır (Dinç, 2011). Çocuklar, olumlu davranışları benimseyen ve kabul ettikleri değerleri uygulayan eğitimcilere ilgi gösterir ve bu değerleri gözlemleyerek öğrenirler. Eğitimcilerin söyledikleri ile yaptıkları arasında tutarsızlık olduğunda, çocuklar değer eğitimi reddetme eğiliminde olabilirler (Şen, 2011; Tillman, 2014). Değer eğitimi, formal veya informal yollarla verildiğinde sistemsiz ve yanlış bir şekilde sunulması, bireylerde mutsuzluğa ve sorunlara yol açabilir. Küçük yaşlarda edinilen yanlış bilgi ve eğitim, bazı yanlış inançların ve davranışların kaynağı olabilir. Doğru ve etkili bir değer eğitimi olmadığında, yanlış fikirlerin ve suçların ortaya çıkma riski artar. Bu nedenle, değer eğitiminin özellikle okullarda eğitim sürecinde çeşitli programlar aracılığıyla doğru bir şekilde verilmesi önemlidir (Berkant & Sürmeli, 2013, s. 338). Örneğin; Çizgi filmler, çocukların değer eğitimi açısından önemli

bir rol oynar. Bu görsel-işitsel medya aracı, çocuklara hem eğlenceli bir şekilde hem de etkili bir şekilde değerleri öğretme potansiyeline sahiptir. Karakterlerin deneyimlediği olaylar ve karşılaştıkları zorluklar, çocuklara empati yapma yeteneği kazandırabilir ve onlara doğru ve yanlış arasındaki farkı anlatma fırsatı sunar. İyi niyetli karakterlerin olumlu davranışlarını takip ederek, çocuklar olumlu değerleri benimsemeyi öğrenebilirler. Yerel değerleri yansıtan çizgi filmler, çocuklara kendi kültürlerinin özelliklerini ve geleneklerini anlatma şansı verir. Bu tür çizgi filmler, yerel festivaller, geleneksel giyim ve yemekler gibi yerel değerleri tanıtır ve çocukların kendi toplumlarına ait değerleri öğrenmelerine yardımcı olur. Kültürel değerlere odaklanan çizgi filmler, farklı kültürlerin zenginliğini ve çeşitliliğini vurgular. Bu tür çizgi filmler, çocuklara farklı diller, gelenekler, sanat formları ve dinler hakkında bilgi verir. Bu sayede çocuklar, farklı kültürlerle hoşgörülü bir şekilde ilişki kurma ve küresel bir perspektif geliştirme fırsatı bulurlar (Hacıbektaşoğlu, 2014, s. 36). Çizgi filmlerdeki kültür aktarımının yalnızca o kültürde yaşayan çocuklarla sınırlı olmadığını ve çizgi filmleri izleyen her millettten çocuğun bu kültürü tanımasına katkı sağladığını ifade eder.

Çocuklar çizgi film izlerken, çizgi filmin kendi kültürlerine ait olup olmadığını düşünmeyip, sevdikleri karakteri kendilerine örnek alarak onun gibi davranma eğilimindedirler (Özer, 2012, s. 64).

2.6.3. Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve Değerler

Sosyal Bilgiler dersi, içerik olarak bireylerin sosyal ve kültürel deneyimler kazanmaları, bu alanda bilgi ve tecrübe edinmeleri için en elverişli derstir. Bu ders, öğrencilere hem kendi toplumlarının tarihini ve güncel durumunu öğrenme fırsatı sunarken hem de diğer toplumlar hakkında bilgi sahibi olmalarına katkı sağlar. Bu geniş kapsamlı içerik, öğrencilere, insanlığın yüzyıllar boyunca biriktirdiği zengin kültürel mirası keşfetme şansı da verir (Zayimoğlu Öztürk, 2011, s. 23). Günümüzde, değerlerin aşılması ve kültürel mirasın korunması son derece önemlidir. Sosyal bilgiler dersi çerçevesinde, kültürel öğeler ve değerler, öğrencilere çeşitli yöntemlerle aktarılmaya çalışılmaktadır (Aral vd., 2011, s. 494). Okullarda değerler eğitimi daha yaygın hale getirebilmek ve ortak bir dil oluşturabilmek amacıyla 2004 yılında yapılan değişikliklerle birlikte, ilköğretim ders

programlarında değerlere odaklanma başlamıştır. Bu değişiklikle birlikte sadece sosyal bilgiler dersi değil, diğer tüm derslerde de değer eğitime yer verilmeye başlanmıştır (Yiğittir, 2010, s. 209). Değerleri içselleştiren birey, kişisel değerlerin yanı sıra insanlık sevgisi, cehaletle mücadele, vatan ve millet sevgisi gibi toplumsal değerleri benimseyerek, yalnızca kendi mutluluğu için değil aynı zamanda toplumun mutluluğu için çaba gösterir. Bu birey, saygı, sevgi, sadakat, özgürlük, bireysel gelişim gibi kişisel değerlerle birlikte insanlık sevgisi, bilgisizlikle mücadele, vatan millet sevgisi gibi toplumsal değerleri benimser ve kendi mutluluğunun yanı sıra toplumun mutluluğuna da katkıda bulunur (Salar, 2011, s. 24). Çizgi filmler, öğrenme süreçlerini canlandırarak monotonluğu kırma ve öğrencilerin ilgisini çekme konusunda etkili araçlardır. Öğrenme ortamlarını daha çeşitli hale getirme amacıyla bazen planlı bir şekilde öğrenme aktivitelerinin bir parçası olarak kullanılırken, bazen de ekstra zamanı değerlendirmek için plansız bir şekilde derslerde kullanılabilirler. İçeriklerine daha yakından bakıldığında, çizgi filmlerin pek çok davranışı ve değeri, hatta dil öğretimi desteklemek için kullanılabileceği görülebilir (Rae, 2000). Çocuklar, dil gelişimleri, cümle yapıları, nezaket kuralları gibi konulardaki becerilerini ve sosyal etkileşim yeteneklerini çizgi filmleri izleyerek farkında olmadan geliştirirler ve aynı zamanda kelime dağarcıklarını genişletirler (Oruç, Tecim ve Özyürek, 2011, s. 305; Od, 2013, s. 506).

2.7. İlgili Araştırmalar

Korkmaz (2017) yapmış olduğu çalışmada Küçük Hezarfen çizgi filmini değerler ve kültürel öğeler bağlamında araştırmayı amaçlamıştır. Araştırmada doküman analizi kullanılmış olup; “Küçük Hezarfen” isimli çizgi filmin bütün bölümleri içerik analizi yöntemi ile tahlil edilmiştir. Çizgi filmde en az yer alan değerlerin bağımsızlık olduğu, en fazla yer verilen değerlerin bilimsellik olduğu araştırmacı tarafından saptanmıştır.

Bölük (2018) yüksek lisans tez araştırmasındaki amacı, hayat bilgisi öğretim programında yer verilen değerlerin çizgi filmlerde ne ölçüde yer aldığı ve değerler eğitiminde çizgi filmlerin ne derecede kullanıldığı bilgisine ulaşmaktır. Bu araştırmanın ölçütü RTÜK’ün 2013 yılında yaptığı çocukların medya kullanım alışkanlıkları hakkındaki araştırmasında çocukların televizyonda yayınlanan

programlar içerisinde en fazla izlenen çizgi filmler belirlenerek hayat bilgisi öğretim programında yer verilen; özgüven, sabır, sevgi, barış, doğruluk, adalet, dürüstlük, yeniliğe açıklık, vatanseverlik, yardımseverlik, kültürel değerleri koruma ve geliştirme, özsaygı, toplumsallık, hoşgörü, saygı değerlerine ait senaryo cümlelerine, örnek tutum ve davranışlara sıklıkla rastlanmıştır. Yüzdelik ve frekans değerleri analiz edilerek tablolastırılmıştır. Çalışmanın sonucunda çizgi filmlerde özgüven, sabır, sevgi, barış, doğruluk, adalet, dürüstlük, yeniliğe açıklık, vatanseverlik, yardımseverlik, kültürel değerleri koruma ve geliştirme, özsaygı, toplumsallık, hoşgörü, saygı değerlerine sıklıkla rastlanmıştır. Fakat kültürel değerleri koruma ve geliştirme ayrıca vatanseverlik değerine ilişkin çok az değer bulunmuştur. Ayrıca çizgi filmlerde evrensel değerlerle, ahlaki ve milli değerlere ait senaryo cümlelerine de yer verilmiştir.

Özdemir (2020) Değerleri, Türkiye'deki televizyon kanallarında yayınlanan çizgi filmleri analiz ederek eğitim açısından incelemiştir. Ayrıca bu incelemesinde çizgi filmlerin türkçe öğretimine etkisini konu alan, TRT Çocuk ve Minika Go kanallarında yayınlanan çizgi filmlerin 12 yaş üzerindeki çocuklara göre sınıflandırarak, bahsedilen çizgi filmleri değerler eğitimi bağlamında analiz etmiştir. Bununla birlikte bahsedilen çizgi filmlerin Türkçe öğretimine katkısını araştırmıştır. Bu araştırmanın örneklemini olarak; İstanbul Muhafızları, Anka, Zaman Yolcusu, Hızlı Ayaklar, Rafadan Tayfa, Nasreddin Hoca, Alpman, isimli çizgi diziler yer almıştır. Çizgi filmler Türkçe Öğretim Programında belirlenen kök değerler; adalet, özdenetim, sabır, sevgi, saygı, yardımseverlik, dürüstlük, vatanseverlik, dostluk, sorumluluk olmak üzere toplamda on adet değer analiz edilmiştir. Araştırmacı, araştırmasının ilk kısmında değerler eğitiminin çocuklara kazandırılmasının önemine vurgu yapmaktadır. Sonuç olarak çizgi filmlerin değerler bağlamında zengin bir içeriğinin olduğu, Türk diline katkısı açısından da atasözlerine çok sık yer verilmediği fakat kalıp sözlerinin ve deyimlerin daha fazla kullanıldığı sonucuna ulaşmıştır. Araştırmacı tarafından Türkçe öğretimi ve değerler eğitimi açısından çizgi filmlerden faydalanılması gerektiği düşünülmektedir.

Üğdül (2021) çalışmasında, popüler çizgi filmleri sosyal bilgiler öğretim programındaki değerler bağlamında incelemiştir. Araştırmasında 2018 sosyal

bilgiler öğretim programında yer alan değerlerin hangi çizgi filmlerde yer verildiğine, bu çizgi filmlerde değer aktarımının ne sıklıkla olduğuna ve çizgi filmlerin değer öğretiminde kullanılabilirlik düzeyini araştırmıştır. Bu bağlamda nitel yöntemin kullanıldığı araştırmada 2020-2021 eğitim öğretim yılında Erzurum ilinin Palandöken ilçesinde bir devlet ve bir özel okul olmak üzere toplamda 100 ortaokul öğrencisinden veri toplamıştır. Veri toplama aracı olarak doküman analizi kullanılmıştır. Sonuç olarak; öğrencilerin en çok izledikleri çizgi filmlerin benzerlik gösterdiği görülmektedir. Bu çizgi filmlerin bazılarında değer öğretimleri daha ağır basmakta iken bazılarında ise istenmeyen durum aktarımlarının ağır bastığı görülmektedir. Bazı çizgi filmlerde ise değer öğretimlerinin ve istenmeyen durumların hemen hemen eşit olarak verildiği dikkat çekmektedir. Bu araştırmada değer öğretimi ve istenmeyen durumların olduğu çizgi filmlerin ayrımı yapılarak eğitimde değer öğretimi konusunda hangi çizgi filmlerin ne yönde kullanılabileceği ailelerin ve eğitimcilerin hangi çizgi filme dikkat etmeleri gerektiği araştırmacı tarafından tavsiye niteliğinde sunulmaktadır.

Karabulut (2022) TRT Çocuk kanalında yayınlanan çizgi filmleri değerler eğitimi kapsamında incelemiştir. Araştırmasında TRT Çocuk adlı televizyon kanalında yayınlanan çizgi filmlerin Millî Eğitim Bakanlığı Değerler Eğitimi Yönetmeliğinde belirtilen değerler bağlamında analiz etmiştir ve yorumlamıştır. Araştırmada çocuk ve televizyon arasındaki gelişimsel sürece vurgu yapmıştır. Bu gelişimsel süreçte değerlerin medya yolu ile aktarılması ve değer aktarımı ile ilgili veriler tespit edilmiştir. İncelenen çizgi filmlerde en fazla vurgulanan 5 değer şunlardır: nazik olmak, sevgi, selamlaşma, cesaret-liderlik ve yardımlaşma-dayanışma değerleri olmuştur. Bu bağlamda hipotezde belirtilen değerler en fazla vurgulanan ilk 5 değer olamamış ve bu hipotez araştırmacı tarafından olumsuz sonuçlanmıştır.

Ünsal (2019) yüksek lisans tezinde, 3-6 yaş okul öncesi döneme yönelik hazırlanan çizgi filmlerde yer alan değerlerin davranışsal ve sözel ifadede etkililiğinin saptanmasını amaçlamaktadır. Ünsal bu çalışmasında, nitel araştırma yöntemlerinden “doküman inceleme” tekniğini kullanılmıştır. Ünsal, çalışmasında öncelik olarak çocukların en fazla izlediği çizgi filmleri internet ortamında hazırlanan anketle belirlemiştir. 2018 Kasım-2019 Mart tarihlerinde bu çizgi

filmlere ait toplamda 25 bölüm izlenmiştir. Sonrasında okul öncesi eğitime yönelik ele alınacak değerler analiz edilmiş, “Okul Öncesi Dönem Değerlerine İlişkin Kontrol Listesi” tasarlanmış ve çizgi filmlerde geçen ifadeler kontrol listesinde yer alan tanımlara göre kayıt altına alınmıştır. Araştırma sonucunda, Maşa ile Koca Ayı, Rafadan Tayfa, Niloya, Harika Kanatlar, Pepee çizgi filmlerinin en çok izlenen ilk beş çizgi film arasına girdiği tespit edilmiştir. Bahsi geçen çizgi filmlerin analiz edilmesiyle değerlere yönelik sözel ifadelerin, davranışsal ifadelerle göre daha fazla yer aldığı görülmüştür. Yalnızca “Maşa ile Koca Ayı” çizgi filminde davranışsal boyuttaki ifadelerin sözel boyuttaki ifadelerle kıyasla daha fazla yer aldığı tespit edilmiştir.

Yener, Yılmaz ve Şen (2021): TRT Çocuk kanalının günlük yayın akışında yer alan çizgi filmleri Değer Eğitimi bağlamında incelemişlerdir. Araştırmada genel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın verilerini TRT Çocuk kanalının günlük yayın akışında yer alan 28 adet çizgi filmin Youtube platformunda en fazla seyredilen bölümleri oluşturmaktadır. Veriler, Milli Eğitim Bakanlığı’nın valiliklere gönderdiği Değerler Eğitimi Yönergesi (2012)’nde yer alan ve öğrencilere aktarılması hedeflenen 27 değerle ilgili listeye göre oluşturulmuş ve gözlem formu ile toplanmıştır. Araştırmacılar, elde ettikleri verilerin içerik analizi sonucunda, analiz edilen çizgi filmlerde en fazla dayanışma ve yardımlaşma değeri konu olurken empati değerine hiç yer verilmediğini tespit etmişlerdir. Analiz edilen çizgi filmlerin değerler eğitimi bağlamında önemli bir aracı görevinde olduğu, çizgi filmlerin yeni bölümlerinde ve yeni yapılacak olan çizgi filmlerde, az sayıda yer verilen değerlere daha fazla ağırlık verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Erşan, Er (2022) Çizgi filmleri, sosyal öğrenme kuramına göre değerler açısından analiz etmişlerdir. Bu çalışmalarında okul öncesi dönemi çocuklarının en fazla seyrettikleri çizgi filmlerde yer alan kök değerlerin belirlenmesi amaçlamışlardır. Betimsel bir çalışma olan bu araştırma, çok basamaklı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. İlk olarak anasınıflarına ve anaokuluna devam eden, 4-5 yaş aralığındaki 150 çocuktan en fazla izledikleri çizgi filmlerin isimleri listelenmiştir. Araştırmacılar, çocuklar tarafından en fazla izlenen çizgi filmler arasından ilk beş sırada olanları belirlendikten sonra, bu çizgi filmlerin her birinin

yayınlanan kısımlarının %25'i rastgele seçilip, veri toplanarak örneklem grubu oluşturulmuştur. Çocukların seyrettiği bölümler kök değerlere göre analiz edilmiştir. Araştırmanın yapısı gereği veriler betimsel analiz ve içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre en fazla tercih edilen çizgi filmler sırasıyla; Pijamaskeliler, Rafadan Tayfa, Niloya, Pepee ve Kral Şakir'dir. Bu çizgi filmlerin kendi içinde farklı değerleri ön plana çıkarmasına karşılık bütünsel olarak, işbirliği, dostluk ve yardımseverlik gibi sosyal değerlerin fazla miktarda yer aldığı, bunun yanında eşitlik ve dürüstlük gibi etik değerlerin ise çok az yer aldığı görülmüştür.

Ekici (2015) Çizgi filmlerin etkilerine yönelik bir çalışma gerçekleştirmiştir. Çalışmasında çizgi filmlerin gelişimsel açıdan çocuklar üzerindeki etkisini saptamak, saldırganlık, şiddet, kültür aktarımı ve tüketim alışkanlıkları bağlamında incelemiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemini kullanmıştır. Araştırma için konuyla ilgili çalışmalara ve verilere ulaşılarak alanyazın taraması yapılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bilgiler çerçevesinde araştırmacı tarafından öneriler sunulmuştur.

Karakuş (2015) Okul öncesi döneme göre hazırlanmış çizgi filmleri değerler eğitimine etkisini analiz etmiştir. Araştırmasında, okul öncesi dönemdeki 2-6 yaş grubu çocukları temel alınarak hazırlanan, çocuk kanalında yayınlanan "Niloya" isimli çizgi filmin Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (6. 7. sınıflar)'nda yer alan 20 adet değer göz önünde bulundurarak araştırmacı tarafından incelenmiştir. Çizgi filmin barındırdığı değer unsurları sınıflandırılmıştır. Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır ve random metoduyla tespit edilen 18 bölüm analiz edilmiştir. İncelenen 18 bölüm içerisinde toplam 157 değer bulunmuş ve en fazla "duyarlılık, iyilik, sevgi, hoşgörü" değerlerini aktaran örnekler tespit edilmiştir. Bu değerleri "dayanışma, yardımseverlik, sorumluluk, çalışkanlık, saygı," değerlerinin takip ettiği görülmüştür.

Karaca (2019) yüksek lisans tez araştırmasında değerlerle alakalı bilgi sunmak, belirlenen, sabır, merhamet, yardımseverlik, vatanseverlik, selamlaşma, çalışkanlık, hoşgörü, cömertlik, adalet, diğergamlık-empati, saygı, dürüstlük, tevazu değerlerinin, TRT'nin 2008 yılında kurduğu TRT Çocuk kanalında yayın

hayatına başlayan 2014 yapımı Rafadan Tayfa çizgi filminde yer verilip verilmediğini, yer verilenlerin ise nasıl yer verildiğinin analiz edilmesini amaçlamaktadır. Araştırma iki bölümden oluşmaktadır. Birinci kısımda alanyazın tarama tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın ikinci bölümünde, literatür tarama yöntemi ile, Sinema ve Çizgi film/Animasyonların gelişim tarihlerinden bahsedilerek, çalışmaya temel olması açısından özet bilgilere yer verilmiştir. Araştırmacı olumsuz öğelerin az miktarda olduğu, değerlerin ise çoğu bölümde yer verildiğini Rafadan Tayfa ve benzeri çizgi filmler kamu ve özel kuruluşlarca desteklenerek, henüz gelişim aşamasında olan animasyon türü yapımların artırılmasına katkıda bulunabilir önerisini sunmuştur.

Çimen (2019), yüksek lisans tez çalışmasında 2017’de yenilenen müfredata göre 10 kök değer; dostluk, sabır, saygı, sevgi, vatanseverlik, adalet, dürüstlük, özenetim, sorumluluk ve yardımseverlik bağlamında incelemiştir. Araştırmacı bu çalışmasında ki verileri betimsel analiz yöntemiyle analiz etmiştir. Sonuç olarak betimsel analiz yöntemi ile elde edilen bilgiler doğrultusunda Rafadan Tayfa çizgi filminde 10 adet kök değerinin tamamının bölümlerde işlendiğini tespit edilmiştir.

Akıncı (2013) araştırmasında, TRT Çocuk kanalında Okul Öncesi kategorisinde yayınlanmakta olan çizgi filmlerde yer alan mutluluk, sabır, temizlik, paylaşma, sorumluluk, doğruluk, nezaket, sevgi, arkadaşlık, sabır, işbirliği, cesaret, yardımlaşma, empati, özgüven ve saygı gibi değerlerin çizgi filmlerde yer alma düzeyini ve bu değerlerin davranışsal ve sözel bağlamda sunulma biçimlerini analiz etmektedir. Araştırmacı, çizgi filmlerde sözel ifade olarak en çok yer alan değerlerin nezaket değeri olduğu, en az yer alan değerlerin ise saygı ve sabır olduğunu sonucuna ulaşmıştır. Bu analize benzer şekilde davranışsal ifade olarak ise; en çok mutluluk, en az doğruluk, cesaret ve sabır olduğu belirlemiştir. Ayrıca çalışmada, davranışsal model olarak; saygı, paylaşma, empati ve özgüven değerlerinin çizgi filmlerde hiç yer almadığı sonucuna varılmıştır.

Altınış (2021) adlı çalışmasında TRT Çocuk kanalında yayınlanan çizgi filmleri 9-11 yaş grubu çocuklara yönelik olarak, değerler açısından incelemiştir. Araştırma Maslow’un İhtiyaçlar Hiyerarşisi göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır. Analiz edilen çizgi filmlerde estetik, sorumluluk, cesaret gibi

birçok değer tespiti yapılmıştır. Araştırmacı incelediği bu çizgi filmlerde estetik, özgüven gibi değerler ağırlıklı olarak geçmemektedir. Ayrıca kendini gerçekleştirme basamağındaki değerlere bu çizgi filmlerin neredeyse tamamında yer verilmediğini belirtmektedir. Bu bakımdan değerlendirildiğinde çizgi filmlerde yapımcıların sadece belirli değerlere değil, az tespit edilen fakat en az diğer değerler kadar önemli olan bu değerlere de yer verilmesi gerektiğini savunmaktadır.

İnan (2016) Çalışmasında, ön plana çıkan değerlerin yardımlaşma ve dayanışma olduğunu tespit etmiştir. İlgili değerlerden sorumluluk değeri çalışmanın sonucuna göre önemle vurgulanan değer olduğu belirtilmiştir. Bu araştırmada incelenen çizgi filmlerde, uyum, dostluk, sevgi, empati, iletişim, anlayış, paylaşma, saygı, sosyallik, ılımlılık ve hayvan sevgisi değerleri yüksek oranda işlenmiştir.

Yücel (2015) Araştırmasında okul öncesi öğrencileri ve ilköğretim 1. kademe 2. ve 3. sınıf öğrencilerinin “masal” ile ilgili benimsedikleri anlamları ve popüler çizgi filmlerine bakış açılarını açık uçlu anket sorularıyla saptamıştır. Toplanan verilerin analiz edilmesinde içerik çözümleme tekniğini kullanmıştır ve elde edilen veriler düzenlenerek yorumlanmıştır. Analiz sonuçları değerlendirildiğinde televizyonun son yıllarda yaşamın diğer geleneklerine benzer olarak, masal anlatma ve aktarım geleneğini de değiştiren asıl dinamik olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Masal anlatım geleneğinde bu etkinin dizi, film ve özellikle de çizgi film gibi ürünler yoluyla aktarıldığı saptanmıştır. Araştırmada ortaya çıkan sonuçlar sadece masal kahramanları ölçeğinde incelendiğinde, Örümcek Adam, Çizmeli Kedi, Cinderella, Pamuk Prenses gibi Batı masal kültürlerine ait olan karakterlerin çocuklar tarafından benimsendiği görülmektedir. Araştırmacı bu durumun dijital medya ile topluma sunulan popüler kültürün etkisi sonucunda gerçekleştiği fikrini savunmaktadır. Diğer edebî metinlerde olduğu gibi haz unsurunu barındıran masal da sadece bir eğlence aracı olarak görülmemeli; evrensel değerler ve milli kültürün unsurlarını aktaran anlatım biçimleri kullanılarak oluşturulan edebî metinler olarak ta kullanılmalıdır görüşünü savunmaktadır.

Ünal (2020) Araştırmasında, 2019 yılında vizyona giren Rafadan Tayfa Göbeklitepe ve Kral Şakir Korsanlar Diyarı filmlerinin değerler eğitimi açısından analiz edilmesini amaçlamıştır. Çalışmada seçilecek filmlerin 2015 yılından itibaren en fazla izlenen iki Türk animasyon filmi olması temel ölçüt olarak kabul edilmiştir. Araştırmada incelenen animasyon filmlerinin öncelikli olarak hitap ettiği kitlenin eğitim çağında olan çocuklar olması da bu filmlerin seçiminde temel etkindir. Çalışma nitel araştırma yöntemine uygun olarak hazırlanmış, verilerin toplanmasında doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Veri kaynaklarının seçiminde amaçlı örneklem yöntemlerinden olan ölçüt örneklem yöntemi kullanılmıştır. Araştırmadaki verilere betimsel analiz yöntemi kullanılarak ulaşılmıştır. Araştırmacı çalışmasının sonunda analiz edilen filmlerin karakterleri genel olarak olumlu karakter özelliklerine sahip olmasına rağmen, Kral Şakir Korsanlar Diyarı filminde karakterlerin zaman zaman olumsuz davranışlar gösterdiklerine de vurgu yapmaktadır.

Şahin (2019) doktora tezinde TRT'nin çocuklara yönelik yayınladığı çizgi filmleri değerler eğitimi bağlamında analiz etmiştir ayrıca araştırmacı, Türkçe Dersi Öğretim Programlarındaki kazanımlar ve çalışmalardan yola çıkarak hazırlanan Kontrol Listesindeki 22 değere yer verip vermemesi ve Türkçe öğretimine etkisini incelemiştir. Çizgi filmlerin Türk diline etkisini ortaya koymak amacıyla söz varlığı unsurlarını belirlemiştir. Bu sayede araştırmacı Türk dilinin zenginlikleri ile çocuğun söz varlığına da katkıda bulunmayı amaçlamıştır. Çalışma bağlamında incelenen çizgi filmlerde 617 değer varlığı belirlenmiştir. Değerler bakımından en zengin çizgi film Arı Maya olmuştur.

Uysal (2020) doktora tez çalışmasında çocuk kitaplarında ve çizgi filmlerinde gelişim alanlarına göre (bilişsel gelişim, duygusal gelişim, kişilik ve sosyal gelişim, ahlak gelişimi, dil gelişimi, fiziksel ve psiko-motor ve cinsel gelişim) yer verilen iletileri incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmacı bu araştırmasında çocukların gelişimsel iletilerin daha fazla olduğu çizgi film ve çocuk kitaplarını daha çok sevdikleri sonucuna varmıştır.

Araştırmada analizleri yapılan çocuk kitaplarında en fazla gelişimsel ileti alanı olan “bilişsel gelişim alanı”nın “Keloğlan” çocuk kitabında yer alırken “fiziksel ve psiko-motor gelişim alanı”nın da “Saftirik Grek’in Günlüğü” çocuk

kitaplarında yer aldığı belirlenmiştir. Araştırmada incelenen çizgi filmlerde ise “Rafadan Tayfa” ve “Harika Kanatlar”da kişilik ve sosyal gelişim alanına yönelik iletilerin en çok yer aldığı ve çocuk gelişimine yönelik alan olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma sosyal bilgiler öğretim programında yer alan değerler bağlamında okul öncesi öğrencilerinin gözünden çizgi filmlerin durumlarıyla ilgili görüşlerini araştırmayı amaçlayan nitel betimsel bir araştırmadır. Nitel betimsel araştırma deseni, bireylerin olay veya olgularla ilgili düşüncelerinin betimlenmesi olarak tanımlanmaktadır (Willis, Sullivan-Bolyai, Knafl & Cohen, 2016). Öğrencilerin izledikleri çizgi filmlerle ilgili duygu ve düşüncelerini detaylı bir şekilde incelemek ve var olan durumu betimsel bir şekilde ortaya koymak amaçlanmıştır.

3.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu 2022-2023 eğitim öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okul öncesi eğitim kurumlarında öğrenim gören 114 okul öncesi öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu örnekleme yöntemi araştırmacının kolayca ulaşabileceği katılımcılardan verilerin toplanması olarak ifade edilir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2017, s. 92). Araştırmaya katılacak olan çalışma grubunun belirlenmesinde gönüllülük esas alınmıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan araştırma soruları öğrencilere sunulmuştur. Araştırmacı, görüşme formunda yer alan soruları öğrenciler ile birebir görüşerek veri toplama sürecini gerçekleştirmiştir. Araştırmada katılımcıların kişisel bilgilerini korumak amacıyla öğrencilere “K1, K2.” şeklinde kodlar verilmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Yapılan araştırmada, sosyal bilgiler programında yer alan değerler bağlamında okul öncesi öğrencilerinin çizgi filmlere yönelik görüşlerini belirlemek için açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Öğrenci görüşme formunun hazırlanma aşamasında ilgili alanyazın taranmış, alanyazındaki bulgular doğrultusunda denemelik görüşme maddeleri hazırlanarak yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuştur. Bu form

üzerinde uzman görüşü doğrultusunda düzeltmeler yapılmış ve görüşme formuna 5 soruluk son hali verilmiştir. Bu yaklaşıma dayalı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu ile verilerin toplanması amaçlanmıştır. Böylelikle okul öncesi öğrencilerinin en çok sevdikleri çizgi filmler, bu çizgi filmlerdeki en sevdikleri karakter ve bu karakterlerin özellikleri ortaya konularak, bu bulgular çerçevesinde değerler eğitimi ile ilişkisi tespit edilmiş olacaktır.

Verilerin toplanmasında aşağıda verilen yarı yapılandırılmış görüşme soruları kullanılacaktır.

1. *En sevdiğin çizgi film hangisidir?*
2. *Bu çizgi filmde yer alan hangi karakterleri seviyorsun?*
3. *Sevdiğin bu karakterlerin özellikleri neler?*
4. *Eğer sevdiğin bu karaktere bir özellik eklemek isteseydin bu ne olurdu?*
5. *Bu karakterin neden böyle bir özelliğinin olmasını isterdin?*

Tablo 3.1: Veri Toplama Aracı ve Kullanım Amacı

Veri Toplama Aracı	Veri Toplama Aracının Kullanım Amacı	Kime Uygulanacağı	Araştırmanın Hangi Aşamasında Kullanılacağı			
			İşlem Boyunca	Öntest	Sontest	İşlem Sonrası
Yarı yapılandırılmış öğrenci görüşme formu	Değerler Bağlamında Okul Öncesi Öğrencilerinin Çizgi Filmlere Yönelik Görüşlerinin Belirlenmesi	Okul Öncesi Öğrenci				X

Kaynak: Elde edilen verilerle yazar tarafından oluşturulmuştur.

Hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formlarında yer alan sorular araştırmacı tarafından öğrencilere teker teker okunmuş ve verilen cevaplar forma not edilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen veriler öğrencilerle sınıf ortamında ve yüz yüze görüşmeler yapılarak elde edilmiştir. Araştırmada veri kaybını önlemek amacıyla görüşmeler anında görüşme formunda kayıt altına alınmıştır. Betimsel analizde elde edilen veriler, analiz sürecinde oluşturulan temalar doğrultusunda betimlenerek yorumlanır. Yorumlama esnasında açıklamayı çarpıcı hale getirmek için elde edilen verilerden yararlanılarak katılımcıların ifadeleri değiştirilmeden doğrudan alıntılanarak sunulur (Yıldırım & Şimşek, 2016). Veriler MAXQDA 2023 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Bulgularda yer alan görsellerin açıklaması aşağıdaki gibidir:

Tablo 3.2: Verilerin Görselleştirilmesinde Kullanılan İfadeler

 Kod	Kod, katılımcı görüşlerini ifade eden görseldir.
 Kategori	Kategori, kodların bir araya gelerek oluşturduğu yapıları ifade eden görseldir.
 Tema	Tema, kategorilerin oluşturduğu anlamlı bütünü ifade eden görseldir.

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

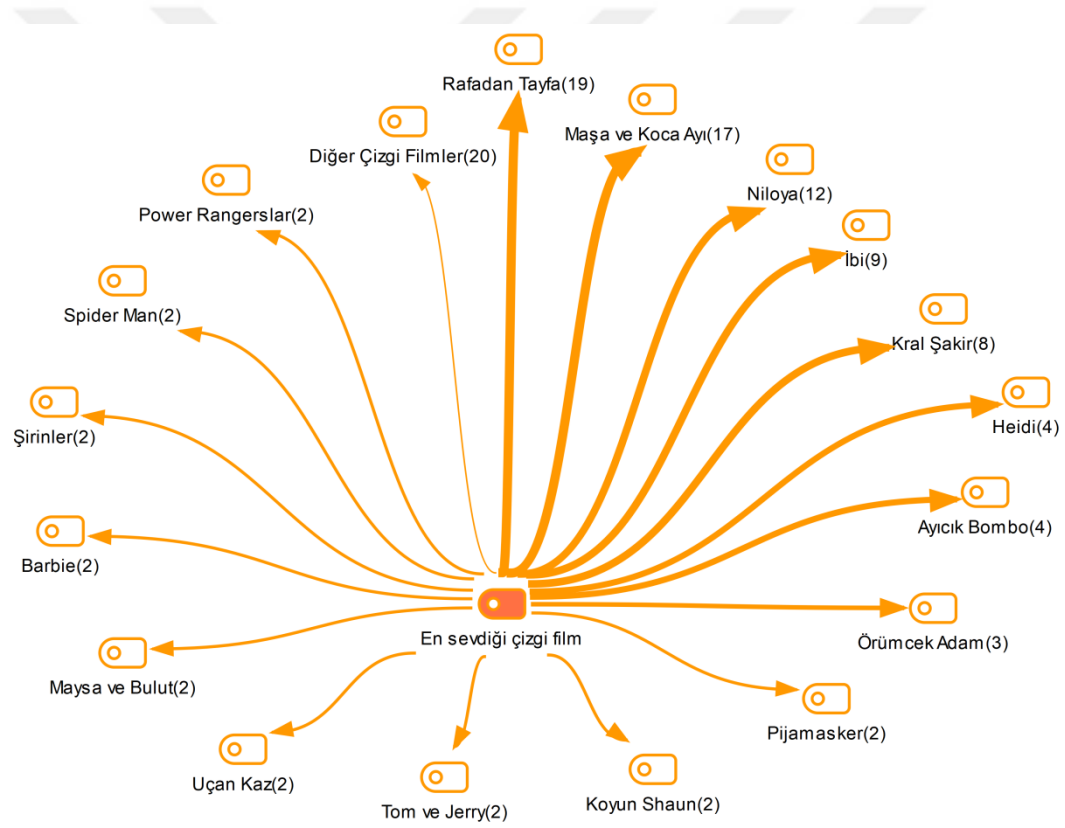
4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırmanın alt bulguları doğrultusunda ulaşılan veriler sunulmuştur. Bu bulgular üç başlık altında incelenmiştir.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmaya katılan okul öncesinde eğitim gören öğrencilerin en çok sevdikleri çizgi filmlere yönelik belirtmiş oldukları görüşlerden elde edilen veriler tablo 4.1’de sunulmuştur.

Tablo 4.1: Okul öncesi öğrencilerinin sevdiği çizgi filmler

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Öğrenci görüşleri analiz edildiğinde “En sevdiği çizgi film” kategorisi elde edilmiştir. Bu kategoride 18 kod yer almaktadır. Elde edilen kodlar incelendiğinde öğrencilerin en çok *Rafadan Tayfa* (f=19) çizgi filmini sevdikleri görülmektedir. Öğrencilerin *Rafadan Tayfa* çizgi filminden sonra en çok sevdiği filmler şu şekildedir: *Maşa ve Koca Ayı* (f=17), *Niloya* (f=12), *İbi* (f=9), *Kral Şakir* (f=8),

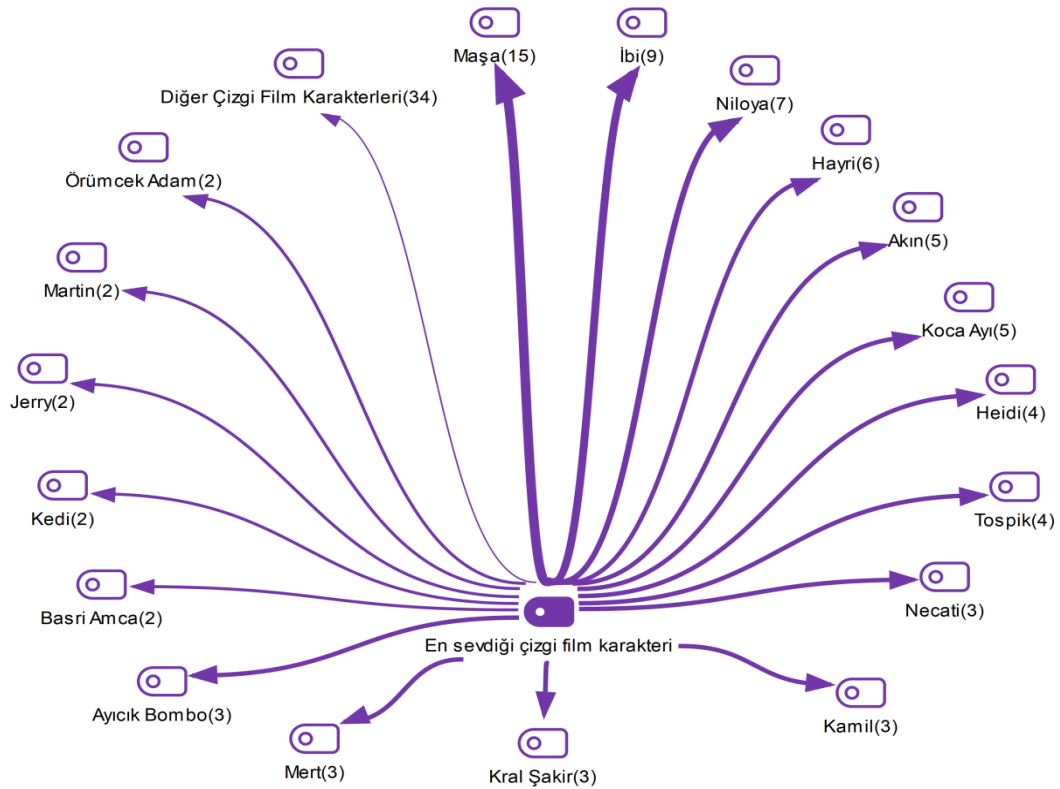
Heidi (f=4), Ayıcık Bombo (f=4), Örümcek Adam (f=3), Pijamasker (f=2), Koyun Shaun (f=2), Tom ve Jerry (f=2), Uçan Kaz (f=2),

Maysa ve Bulut (f=2), Barbie (f=2), Şirinler (f=2), Spider Man (f=2), Power Rangerslar (f=2). Öğrenci görüşleri çerçevesinde 2’den daha az frekans belirtilen görüşler “Diğer çizgi filmler (f=20)” kategorisinde değerlendirilmiştir. Bu çizgi filmler ise şunlardır: Pırıl (f=1), Oyuncak Adam (f=1), Neşeli Dünyam (f=1), My Little Pony (f=1), Pepee (f=1), Teen Titans Go (f=1), Doru (f=1), Kukuli (f=1), Elsa ve Anna (f=1), Süper Kedi (f=1), Z Takımı (f=1), Dennis Ve Grasher (f=1), Cam Bebek (f=1), Keloğlan (f=1), Dinozor (f=1), Araba (f=1), Oscar Çöllerde (f=1), Lina (f=1), Kaptan Daniel (f=1), Sonic (f=1).

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmaya katılan okul öncesinde eğitim gören öğrencilerin en çok sevdikleri çizgi film karakterine yönelik belirtmiş oldukları görüşlerden elde edilen veriler tablo 4.2’de sunulmuştur.

Tablo 4.2: Okul öncesi öğrencilerinin sevdiği çizgi film karakterleri

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

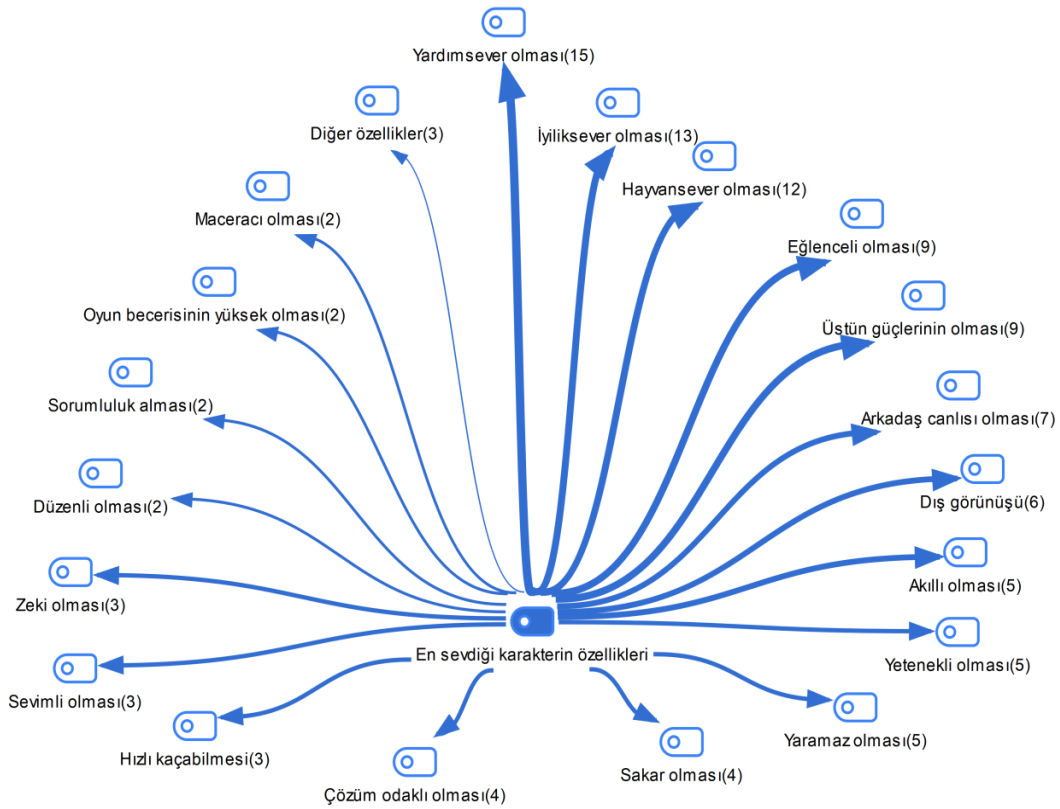
Öğrenci görüşleri analiz edildiğinde “En sevdiği çizgi film karakteri” kategorisi elde edilmiştir. Bu kategori de 18 kod yer almaktadır. Elde edilen kodlar incelendiğinde öğrencilerin en çok *Maşa* (f=15) karakterini sevdikleri görülmektedir. Öğrencilerin *Maşa* dışında sevdiği karakterler sırasıyla şu şekildedir: İbi (f=9), *Niloya* (f=7), Hayri (f=6), Akın (f=5), Koca Ayı (f=5), *Heidi* (f=4), Tospik (f=4), Necati (f=3), Kamil (f=3), Kral Şakir (f=3), Mert (f=3), Ayıcık Bombo (f=3), Basri Amca (f=2), Kedi (f=2), Jerry (f=2), Martin (f=2), Örümcek Adam (f=2).

Öğrenci görüşleri çerçevesinde 2’den daha az frekans belirtilen görüşler “Diğer çizgi film karakterleri (f=34)” kategorisinde değerlendirilmiştir. Bu çizgi film karakterleri ise şunlardır: Iran Man (f=1), Pırlı (f=1), Şirine (f=1), Batman (f=1), Pullu (f=1), Nazlı (f=1), Pony (f=1), Pepee (f=1), Startire (f=1), Doru (f=1), Kukuli (f=1) Barbie (f=1), Küçük Kedi (f=1), Arda (f=1), Tosi (f=1), Yakar (f=1), Ranger (f=1), Spider Man (f=1), Uykucu Şirin (f=1), Fil (f=1), Mete (f=1), Kumba (f=1), Sevim (f=1), Remzi (f=1), Nina (f=1), Canan (f=1), Ser-a (f=1), Eymen (f=1), Ozi (f=1), Çimen (f=1), Elsa (f=1), Tom (f=1), Örgülü (f=1), Anna (f=1).

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmaya katılan okul öncesinde eğitim gören öğrencilerin en çok sevdikleri çizgi film karakterinin özelliklerine yönelik belirtmiş oldukları görüşlerden elde edilen veriler tablo 4.3’de sunulmuştur.

Tablo 4.3: Okul öncesi öğrencilerinin sevdiği karakterlerin özellikleri

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

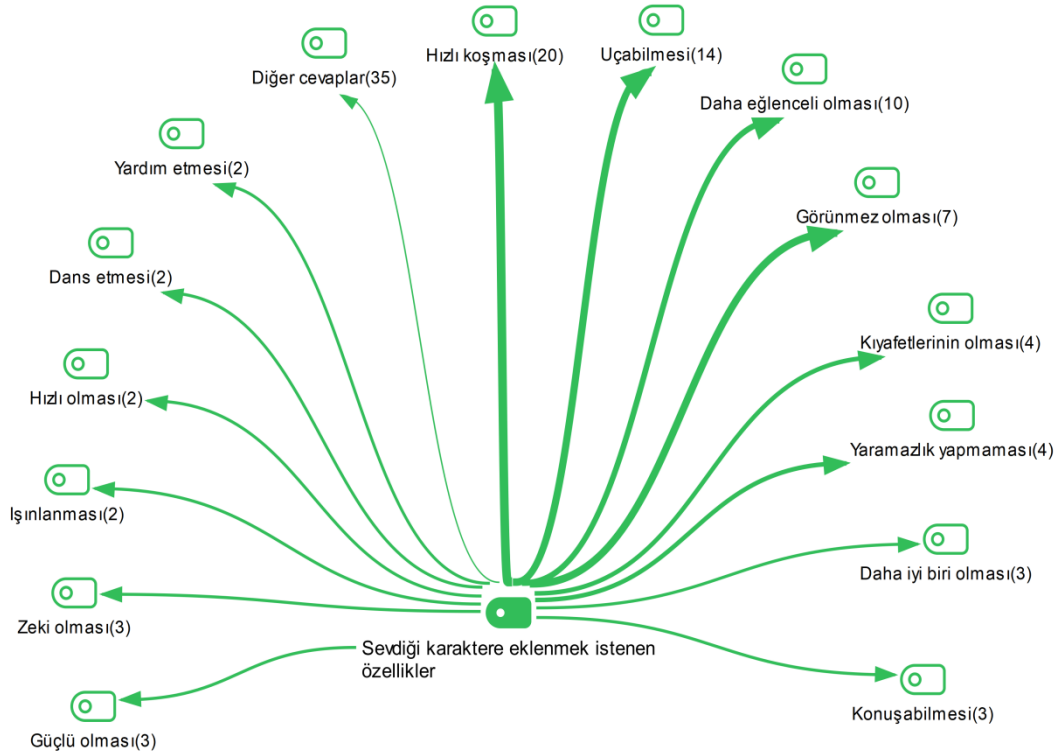
Öğrenci görüşleri analiz edildiğinde “En sevdiği karakterlerin özellikleri” kategorisi elde edilmiştir. Bu kategori de 23 kod yer almaktadır. Elde edilen kodlar incelendiğinde öğrenciler tarafından en çok sevdiği karakterlerin yardımsever ($f=15$) ve iyiliksever olması ($f=13$) gözse çarpmaktadır. Öğrencilerin sevdiği karakterlerin özellikleri sırasıyla şu şekildedir: hayvansever olması ($f=12$), eğlenceli olması ($f=9$), üstün güçleri olması ($f=9$), arkadaş canlısı olması ($f=7$), dış görünüş ($f=6$), akıllı olması ($f=5$), yetenekli olması ($f=5$), yaramaz olması ($f=5$), sakar olma ($f=4$), çözüm odaklı olması ($f=4$), hızlı kaçabilmesi ($f=3$), sevimli olması ($f=3$), zeki olması ($f=3$), düzenli olması ($f=2$), sorumluluk alması ($f=2$), oyun becerisinin yüksek olması ($f=2$), maceracı olması ($f=2$).

Öğrenci görüşleri çerçevesinde 2’den daha az frekans belirtilen görüşler “Sevdiği karakterlerin diğer özellikleri ($f=3$)” kategorisinde değerlendirilmiştir. Bunlar ise şunlardır: dürüstlük ($f=1$), hamarat olma ($f=1$), sporcu ($f=1$).

4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmaya katılan okul öncesinde eğitim gören öğrencilerin “Eğer sevdiğin bu karaktere bir özellik daha eklemek isteseydin bu ne olurdu?” alt probleme yönelik belirtmiş oldukları görüşlerden elde edilen veriler tablo 4.4’de sunulmuştur.

Tablo 4.4: Okul öncesi öğrencilerinin sevdiği karaktere eklemek istediği özellikler

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Öğrenci görüşleri analiz edildiğinde “Sevdiği karaktere eklenmek istenen özellikler” kategorisi elde edilmiştir. Elde edilen kategoriler incelendiğinde öğrencilerin eklemek istedikleri özellikler hızlı koşması (f=20), uçabilmesi (f=14), daha eğlenceli olmasını (f=10), görünmez olması (f=7), kıyafetlerin olması (f=4), yaramazlık yapmaması (f=4), daha iyi biri olması (f=3), konuşabilmesi (f=3), güçlü olması (f=3), zeki olması (f=3), ışınlanması (f=2), hızlı olmasını (f=2), dans etmesini (f=2), yardım etmesini (f=2).

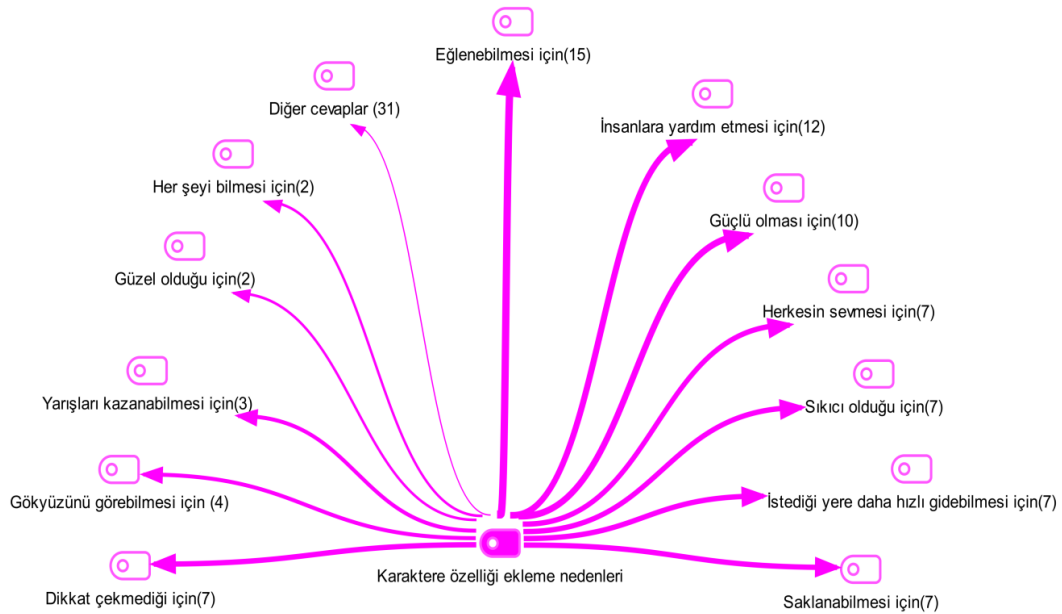
Öğrenci görüşleri çerçevesinde 2’den daha az frekans belirtilen görüşler “Diğer çizgi filmler (f=35)” kategorisinde değerlendirilmiştir. Bu özellikler ise şu

şekildedir: Maysa'ya kızmaması (f=1), duvarlara tırmanması (f=1), öğretmen olması (f=1), zayıf olması (f=1), kılıcıyla ateş topu fırlatması (f=1), zamanı geri alma yeteneği (f=1), herkese sarılması (f=1), sesinin güzel olması (f=1), dev olması (f=1), kitap okuması (f=1), ismini değiştirmeyi (f=1), az ağlaması (f=1), tokasının kırmızı olması (f=1), her şeyin aynı kalması (f=1), renk ekleme özelliği (f=1), top oynaması (f=1), oyun oynaması (f=1), daha tatlı olması (f=1), evcilik oynamayı öğretmesi (f=1), güzel olması (f=1), sakın olması (f=1), peri olması (f=1), jimnastik yapması (f=1), eşyaları kırmaması (f=1), istediği zaman tom olması (f=1), iyi biri olması (f=1), çok kitap okumamasını (f=1), kıyafetlerini değiştirebilmesini (f=1), çocuklarla oyun oynaması ve sevmesini (f=1), yemek yemesi (f=1), resim yapması (f=1), zıplaması (f=1), pasta yapması (f=1), yüzmesi (f=1), futbol oynaması (f=1).

4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmaya katılan okul öncesinde eğitim gören öğrencilerin “Bu karakterin neden böyle bir özelliğinin olmasını isterdin?” alt probleme yönelik belirtmiş oldukları görüşlerden elde edilen veriler tablo 4.5’te sunulmuştur.

Tablo 4.5: Okul öncesi öğrencilerinin karaktere özellik ekleme nedenleri

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Öğrenci görüşleri analiz edildiğinde “Karaktere özelliği ekleme nedenleri” kategorisi elde edilmiştir. Elde edilen kategoriler incelendiğinde öğrencilerin neden böyle bir özelliğinin olmasına yönelik vermiş oldukları cevaplar eğlenebilmesi için (f=15), insanlara yardım etmesi için (f=12), güçlü olması için (f=10), herkesin sevmesi için (f=7), sıkıcı olduğu için (f=7), istediği yere daha hızlı gidebilmesi için (f=7), saklanabilmesi için (f=7), dikkat çekmediği için (f=7), gökyüzünü görebilmesi için (f=4), yarışları kazanabilmesi için (f=3), güzel olduğu için (f=2), her şeyi bilmesi için (f=2).

Öğrenci görüşleri çerçevesinde 2’den daha az frekans belirtilen görüşler “Diğer çizgi filmler (f=31)” kategorisinde değerlendirilmiştir. Bunlar ise şu şekildedir: daha çok sevmek için (f=1), daha esnek olması için (f=1), daha yakın olmak için (f=1), arkadaş olabilmek için (f=1), siyah olmasını sevdiği için (f=1), iş yapması için (f=1), her şeyi sevdiği için (f=1), kırmızıyı sevdiği için (f=1), Koca Ayı ile uğraştığı için (f=1), dans etmeyi sevdiği için (f=1), yaramazlık yaptığı için (f=1), mutlu olduğu için (f=1), şarkı söylemesini istediği için (f=1), arkadaşlarının yanında olmak için (f=1), annesini görmesi istediği için (f=1), yorulmaması için (f=1), Maşa’nın üzülmemesi için (f=1), Maşa’yı yakalaması için (f=1), insanlarla anlaşabilmesi için (f=1), her gün aynı şeyi giymemesi için (f=1), kötü görüldüğü için (f=1), arkadaşlarını yakalayabilmek için (f=1), herkesi dövebilmesi için (f=1), düşmanlarını yenmesi için (f=1), arkadaşlarını korkutmaması için (f=1), Heidi’nin daha mutlu olması için (f=1), herkesin Elsa’yı sevmesi için (f=1), korsanları yenmek için (f=1), fareyi yakalaması için (f=1), futbolu daha iyi oynamak için (f=1), süper köpeklerle eşit olması için (f=1).

SONUÇ

Bu çalışma, okul öncesi eğitim gören çocukların çizgi filmlere ve çizgi film karakterlerine yönelik tercihlerini, bu tercihlerin arkasındaki düşünceleri ve karakterlerin özellikleri hakkındaki görüşlerini anlamak amacıyla yapılmıştır. Verilerin analizi ile önemli sonuçlar elde edilmiştir.

Öncelikle, çocukların en çok sevdiği çizgi film olarak Rafadan Tayfa'nın öne çıktığı gözlemlenmiştir. Diğer popüler çizgi filmler arasında Maşa ve Koca Ayı, Niloya, İbi, Kral Şakir gibi yapımlar yer almaktadır. Ayrıca, çocukların en sevdikleri karakterler arasında Maşa, İbi, Niloya, Hayri gibi karakterler öne çıkmaktadır. Oruç, Tecim ve Özyürek (2011) ise yapmış oldukları araştırmada en çok izlenen çizgi film, %45,5'lik bir izlenme oranıyla 'Caillou' olmuştur. Ardından, %25,8'lik bir oranla 'Ben 10' tercih edilirken, 'Tom ve Jerry' %19,7'lik bir tercih oranıyla üçüncü sıradadır. Diğer kategorilere giren çizgi filmler arasında ise Barbie, Pepee, Keloğlan ve Ayıcık Bombo bulunmaktadır. Yine Bayır ve Günşen (2017)'in çalışmasında da çocukların en çok izledikleri çizgi filmlerin sırasıyla “Keloğlan, Pepee, Afacan ve 7 Kafadar, Jibber ve Jabber” şeklinde olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılığın çalışmaların yapılma yılları arasında olan zaman farkından kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Bu süre zarfında çocukları etkileyen çok daha farklı çizgi filmler çocukların izlenimine sunulmuştur

Çocukların sevdikleri karakterlerin özelliklerine ilişkin yapılan analizde ise yardımseverlik, iyilikseverlik, eğlenceli olma, üstün güçlere sahip olma gibi özelliklerin öne çıktığı görülmüştür. Ayrıca, çocukların sevdikleri karakterlere eklemek istedikleri özellikler arasında hızlı koşma, uçabilme, daha eğlenceli olma gibi özelliklerin önemli olduğu belirlenmiştir. Bulgular incelendiğinde daha çok olumlu özelliklerin ön planda olduğu görülmektedir. Oruç, Tecim ve Özyürek (2011)'e göre de çizgi film kahramanlarının rolleri, çocukların hayal dünyasına farklı yaşam deneyimleri sunarak zihinsel gelişimlerine katkıda bulunmaktadır. Örneğin, “Ben” karakterinin birçok kötü kişiyle aynı anda mücadele etmesi veya “Caillou”nun arkadaşlarına örnek davranışlar sergileyerek çevresindekilere yardım etmesi gibi davranışlar, bu etkileşimlerin örnekleri arasında yer almaktadır.

Çocukların sevdikleri karakterlere eklemek istedikleri özelliklerin incelenmesiyle, hızlı koşma, uçabilme gibi üstün yeteneklere sahip olma isteklerinin ve daha eğlenceli olma, insanlara yardım etme gibi değerlere odaklanan isteklerin ortaya çıktığı gözlemlenmiştir. Bu istekler, çocukların kendi hayal dünyalarını genişletme ve hayallerini gerçekleştirme istekleriyle ilişkilendirilebilir. Sadioğlu, Turan, Deveci Dikmen, Yılmaz ve Özkan Muhtar (2018) yapmış oldukları TRT Çocuk kanalında yayınlanan Rafadan Tayfa adlı çizgi filmdeki bölümlerin incelenmesi isimli çalışmalarında da benzer sonuçlara ulaşmışlardır. 2015 Hayat Bilgisi Programı'nda yer alan değerlerin çoğunun farklı sıklıklarda olsa da temsil edildiği, en sık vurgulanan değerlerin "Yardımseverlik", "Dayanışma" ve "Bilimsellik" olurken, en az vurgulananlar ise "Adalet", "Dürüstlük", "Misafirperverlik", "Hoşgörü" ve "Estetik" olarak tespit edilmiştir. Sevim (2013) araştırmasında, altı çizgi filmi değerler eğitimi açısından inceleyerek, hem yerli hem de yabancı yapım çizgi filmlerde en çok vurgulanan değerlerin "Yardımseverlik" olduğunu ortaya koymuştur.

Bu bulgular, çocukların çizgi filmleri sadece eğlence aracı olarak değil, aynı zamanda karakterlerin davranışları ve özellikleri üzerinden değerlerin öğrenilmesi ve anlaşılması için bir kaynak olarak kullandıklarını göstermektedir. Bu nedenle, çocukların çizgi filmlerle etkileşimlerinin dikkatle yönlendirilmesi ve çizgi filmlerin içerdiği değerlerin farkında olunması önem arz etmektedir.

Sonuç olarak, bu araştırma okul öncesi dönemdeki çocukların çizgi filmlere ve karakterlere ilişkin algılarını anlamak adına önemli bir adım olmuştur. Çocukların çizgi filmlere ve karakterlere yönelik tercihlerinin, karakterlerin davranışları ve özellikleri üzerinden değerlerin öğrenilmesi ve anlaşılması için bir kaynak olarak kullanıldığını göstermektedir. Bu nedenle, çocukların çizgi filmlerle etkileşimlerinin dikkatle yönlendirilmesi ve çizgi filmlerin içerdiği değerlerin farkında olunması önemlidir. Gelecekteki çalışmalar, çocukların çizgi filmlere ve karakterlere ilişkin algılarını daha derinlemesine anlamak ve bu bilgileri eğitim süreçlerinde değerlendirmek için yapılabilir. Dolayısıyla, çocukların çizgi filmlere ve karakterlere ilişkin tercihleri ve bu tercihlerin arkasındaki düşünceler üzerine yapılan araştırmaların çeşitliliği, çocukların medya etkileşimlerini anlamak için önemlidir.

Bu tür araştırmaların çeşitli perspektiflerden ele alınması, çocukların medya kullanımını ve medya içeriğini daha iyi anlamamıza yardımcı olabilir.

KAYNAKÇA

- Akbaş, O. (2004). *Türk Milli Eğitim Sisteminin Duyuşsal Amaçlarının İlköğretim II. Kademedeki Gerçekleşme Derecesinin Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Doktora tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Akbaş, O. (2008). Sosyal Bilgilerde Değerler ve Öğretimi. B. Tay & A. Öcal (Ed.), *Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Akça, F., & Çilekçiler, N. K. (2019). Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların En Çok Etkilendiğı Çizgi Film Karakterleri ve Bu Karakterlerle Özdeşleşmelerinin Yol Açabileceğı Dijital Tehlikeler. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 6(2), 403-433.
- Altan, M. Z. (2011). Çoklu Zekâ Kuramı ve Değerler Eğitimi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 1(4), 53-57.
- Aral, N., Ceylan, R., & Bıçakçı, M. Y. (2011). Çocukların Televizyon Seyretme Alışkanlıklarının Yaş ve Cinsiyete Göre İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(2), 489-498.
- Ay, T. S., & Korkmaz, Ç. (2017). Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Değerler ve Kültürel Ögeler Bağlamında Küçük Hezarfen Çizgi Filmi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(2), 49-62.
- Akıncı, A. (2013). *Okul Öncesi Döneme Yönelik Hazırlanan Çizgi Filmlerde Değerlerin Sunumu: TRT Çocuk Kanalı Örneğı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Altınış, Z. G. (2021). *9-11 Yaş Grubu Çocuklara Yönelik Türk Yapımı Çizgi Filmlerde Değerler Eğitimi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Alan, İ. (2009). *Sevgi İçerikli Çizgi Filmlerin İlköğretim 5. Sınıftaki Çocukların Görsel Sanatlar Dersinde Yaptıkları Resimler Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ankaralıgil, N. (2014). Türkiye’de Çocuklara Yönelik Televizyon Yayınlarının Ticarileşmesi ve Çocuk Televizyon Kanalları. *Humanities Sciences*, 9(2), 107-126.
- Atan, U. (1995). *Animasyonun Kültür Aktarımındaki Yeri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aydın, B. (2018). *Türkiye’de Çocuk Televizyon Kanallarındaki Çizgi Filmlerin Çocuklara Etkisi Üzerine Bir İçerik Analizi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Balat Uyanık, G. (Ed.). (2012). *Okul Öncesinde Değerler Eğitimi ve Etkinlik Örnekleri*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Balcıoğlu, S. (2003). *Memleketimden Karikatürcü Manzaraları*. İstanbul: Can Yayınları.
- Bayır, E., & Günşen, G. (2017). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının En Çok İzledikleri Çizgi Filmlerin Bilimsel Açılardan Analizi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 746-761.
- Berkant, H. G., & Sürmeli, Z. (2013). Sosyal Bilgiler Dersindeki Değerleri Kazandırmada Öğretmenlerin Güçlük Yaşama Durumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1), 334-348.
- Bölük, E. (2018). *Çizgi Filmlerde Yer Alan Değerlerin İlkokul Hayat Bilgisi Öğretim Programında Yer Alan Değerler Çerçevesinde İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hatay: Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Can, A. (1995). *Okul Öncesi Çocuklara Yönelik Televizyon Programları İçin Çizgi Filmlerin Çocukların Gelişimine ve İletişimine Yönelik Etkileri*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çağlayan, A. (2013). *Ahlâk Pusulası Ahlâk ve Değerler Eğitimi*. (2. Basım). İstanbul: Dem Yayınları.
- Çalışkan, C. (2019). *Okul Öncesi Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretiminde Materyal Kullanımı ve İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Edirne: Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çimen, M. F. (2019). *Kamu Yayıncısı TRT Çocuk Kanalında Yayınlanan Rafadan Tayfa Çizgi Filminin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Demir, R. (2019). *Türkiye’de Çocuk Kanallarında Yayınlanan Çizgi Filmlerde Dini ve Kültürel Değerler Eğitimi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Demir, Ö. (2013). *Türk Televizyonlarında Yayınlanan Çizgi Filmlerin İlköğretim Çağı Çocuklarının Toplumsallaşma Sürecine Etkilerinin Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Dinç, B. (2011). Okul Öncesi Dönemde Değerler Eğitiminin Yeri ve Önemi. A. Arıkan (Ed.), *Okul Öncesi Dönemde Değerler Eğitimi* içinde (s.73-92). Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi.

- Doğan, A., & Göker, G. (2012). Tematik Televizyon ve Çocuk: İlköğretim Öğrencilerinin Televizyon İzleme Alışkanlıkları. *Milli Eğitim Dergisi*, 42(194), 5-30.
- Doğanay, A. (2009). *Değerler Eğitimi: Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Ergin, A. (1998). *Öğretim Teknolojisi ve İletişim*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erşan, Ş., & Hasan, E. (2022). Sosyal Öğrenme Kuramı Bağlamında Çizgi Filmlerin Değerler Açısından Analizi. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(47), 290-307.
- Eyre, L., & Eyre, R. (1993). *Teaching Your Children Values*. New York: Simon & Schuster.
- Gazi, M. A., & Çakı, C. (2019). II. Dünya Savaşı'nda Çizgi Filmlerin Mihver Devletleri Tarafından Karşı Propaganda Amaçlı Kullanımı. *SineFilozofi*, 4(8), 249-265.
- Gabler, N. (2006). *Walt Disney: The Triumph Of The American Imagination*. New York: Knopf.
- Göktepe, E. (2015). *Geçmişten Günümüze Hareketli Görüntü Ve Türkiye'de Animasyonun Gelişimi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güler, H. (2008). *Algıların Ötesi: Bilinçaltı Reklamcılık Bilinçaltı Reklamcılığın Tüketici Davranışları Üzerindeki Etkileri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Huesman, R. L., Titus, M. J. & Podolski L. C. (2003). *Longitudinal Relations Between Children's Exposure to TV Violence and Their Aggressive and Violent Behavior in Young Adulthood:1977- 199*. *Developmental Psychology*, 39(2), 201-221.
- Hünerli, S. (2005). *Canlandırma Sineması Üzerine*. İstanbul: Es Yayınları.
- Ilgaz, S. (1982). *Canlandırma Film Eğitimi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- İmik, Ü. (2011). *Çizgi Film Müziklerinin Yapısal Olarak İncelenmesi ve Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- İnan, T. (2016). Çocuk Medyasında Evrensel ve Yerel Değerlerin Aktarımı: TRT Çocuk Kanalı Örneği. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(25), 200-212.
- İnanç, Değer D. (1981). "Türkiye'de Canlandırma Sineması", *Sanat Olayı*. 4, 46-48.

- Karacan, E. (1981). *Sanat Olayı Dergisi*. İstanbul: Karacan Yayınları.
- Kaba, F. (2002). *Türkiye’de Çizgi Film Gelişim ve Seyri*. Ağustos 17, 2023 tarihinde <https://hdl.handle.net/11421/919> adresinden alındı.
- Kaba, F. (1992). *Animasyon'un Eğitim Amaçlı Kullanımı*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kalkan, F. (2016, Şubat 2). Türk Animasyon Sineması Tarihi. *Animasyon Gastesi*. Temmuz 28, 2023 tarihinde <http://www.animasyongastesi.com/turkanimasyon-sinema-tarihi/> adresinden alındı.
- Karaca, S. S. (2019). *Çizgi Filmlerde Değerler Eğitimi, Değerler Eğitimi Açısından Rafadan Tayfa Çizgi Filminin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karabulut, N. (2022). *Değerler Eğitimi Kapsamında TRT Çocuk Kanalında Yayımlanan Çizgi Filmlerin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Elazığ: Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karakuş, N. (2015). Okul Öncesi Döneme Hitap Eden Tema İçerikli Çizgi Filmlerin Değerler Eğitimine Katkısı Yönünden Değerlendirilmesi (Niloya Örneği). *Değerler Eğitimi Dergisi*, 13(30), 251-277.
- Kirschenbaum, H. (1994). *100 Ways To Enhance Values and Morality In Schools and Youth Setting*. Boston: Allyn and Bacon.
- Maslow, A. H. (1943). A Theory of Human Motivation. *Psychological Review*, 50, 370-396.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2018). Ağustos 18, 2023 tarihinde <http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/201812103847686-SOSYAL%20B%C4%B0LG%C4%B0LER%20%C3%96%C4%9ERET%C4%B0M%20PROGRAMI%20.pdf> adresinden alındı.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2016). Temmuz 28, 2023 tarihinde http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller/Okul%20%C3%96ncesi%20E%C4%9Fitim%20Program%C4%B1.pdf adresinden alındı.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2024). Şubat 9, 2024 tarihinde <https://tegm.meb.gov.tr/dosya/okuloncesi/guncellenenokuloncesiegitimprogrami.pdf> adresinden alındı.
- Muslu, D. (2015). *Okul Öncesi ve İlkokul Çağı Çocuklarının Animasyon Tekniklerine Yönelik Algıların Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Onaran, A. Şerif. (1999). *Türk Sineması* (Cilt I). Ankara: Kitle Yayınları.

- Oruç, C., Tecim, E. & Özyürek, H. (2011). Okul Öncesi Dönem Çocuğunun Kişilik Gelişiminde Rol Modellik ve Çizgi Filmler. *Ekev Akademi Dergisi*, 15(48),281-297.
- Oral, T. (1992). *Çizgi Film Ders Notları*. Güzel Sanatlar Yüksekokulu Canlandırma Bölümü Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Özer, S. (2012). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Çizgi Filmlerin Kullanımı*. Yayımlanmamış Yüksek lisans Tezi. Niğde: Niğde Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özkan, E. (2001). *Canlandırma Sinemasının Biçimsel ve Anlatısal Özellikleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Rae, L. (2000). *Effective Planning In Training and Development*. London: Kogan Page.
- Sadioğlu, Ö., Turan, M., Deveci Dikmen, N., Yılmaz, M. & Özkan Muhtar, Y. (2018). Cartoons in Values Education: Example of Rafadan Tayfa. *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 19(3), 240-251.
- Salar, R. (2011). *Reşat Nuri Güntekin'in Romanlarının Eğitim Değerleri Açısından İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Samur, Ö. A. (2011). *Değerler Eğitimi Programının 6 Yaş Çocuklarının Sosyal ve Duygusal Gelişimlerine Etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sevim, Z. (2013). *Çizgi Filmlerin Değerler Eğitimi Bakımından Karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Uşak: Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Smith, G. N. (1996). *The Oxford History of World Cinema*. New York: Oxford University Press.
- Şahin, R. N. (2019). TRT'nin Çocuklara Yönelik Çizgi Filmlerinin Türkçe Öğretimi ve Değer Aktarımı Açısından İncelenmesi. *Uluslararası Toplum ve Kültür Çalışmaları Dergisi*, (2), 1-10.
- Şahin, T. & Ersoy, F. (2012). Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarının Değerler Eğitimi Yaklaşımları Açısından İncelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12 (2), 1535-1558.
- Şenler, F. (2005). Animasyon Tarihi, Teknikleri ve Türkiye'deki Yansımaları. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD)*, (3), 99-114.
- Taş Alicenap, Ç. (2015). *Kültürel Mirasın Çizgi Film Senaryolarında Kullanılması*. TÜBAR-XXXVII, 11-26.

- Turp, Z. Ö. (2020). *Türkiye’de Çocuk Kanallarında Yayınlanan Çizgi Filmlerin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi ve Bu Çizgi Filmlerin Türkçe Öğretimine Katkısı*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Türk Dil Kurumu [TDK] (2023) Çevrimiçi Sözlük tdk: <https://sozluk.gov.tr/>
- Türker, İ. H. (2011). Canlandırma’nın Tarihçesi ve Türk Canlandırma Sanatı. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 1(2),227-241.
- Şenler, F. (2005). Animasyon Tarihi, Teknikleri ve Türkiye’deki Yansımaları. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD)*(3), 99-114.
- Uçarcan, Ç. (2010). *1970 Sonrasında Türk Çizgi Film (Animation) Sektörünün Gelişmesi ve Sorunlar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ulubaş, T. (Ed.). (2006). *Çizgi Film Genel Kültür Ansiklopedisi*. İstanbul: Parıltı Yayıncılık.
- Uysal, R. (2020). *Çocuk Kitapları ve Çizgi Filmlerde Çocuk Gelişimine Yönelik İletilerin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Burdur: Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Üğdül, Ş. (2021). *Popüler Çizgi Filmlerin Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Değerler Çerçevesinde İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Erzincan: Binali Yıldırım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ünal, O. (2020). Yakın Dönem Türk Animasyon Filmlerinin Değerler Eğitimi Bağlamında İncelenmesi. *International Journal of Field Education*, 6(2), 64-83.
- Ünsal, S. (2019). *Okul Öncesi Döneme Yönelik Çizgi Filmlerin Değerler Bağlamında İncelenmesi* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Karabük: Karabük Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Ünver, T. (2002). *Bir Popüler Kültür Ürünü: Çizgi Film Pokemon*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Wikipedia (1925). Temmuz 26, 2023 tarihinde https://en.wikipedia.org/wiki/Felix_the_Cat adresinden alındı.
- Williams, R. (2001). *The Animators Survival Kit*. New York: Faber and Faber Inc,
- Yalçın, A. ve Aytaş, G. (2002). *Çocuk Edebiyatı* (1. Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yaşar Ekici, F. (2015). Çizgi filmlerin çocuklar üzerindeki etkilerine ilişkin çok boyutlu bir değerlendirme. *Türk ve İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(5), 70-84.

- Yavuzer, H. (1994). *Çocuk Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yel, S. & Aladağ, S. (2015). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Pegem Akademi, Ankara.
- Yener, Y., Yılmaz, M., & Şen, M. (2021). Çizgi Filmlerde Değer Eğitimi: TRT Çocuk Örneği. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 7(2), 114-128.
- Yılmaz Güntay, G. (2019). Çocuk Televizyon Kanallarının Yeni Medyada Genişleyen Kullanım Alanı ve Değişen Televizyon Seyri: TRT Çocuk, Baby TV ve Disney Junior Örnekleri. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (31), 276-304.
- Yığittir, S. (2010). İlköğretim Öğrenci Velilerinin Okullarda Kazandırılmasını Arzuladığı Değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 8(19), 207-223.
- Yücel, F. (2015). Kültürel Yozlaşma Bağlamında Okul Öncesi İlkokul Öğrencilerinin Masal ve Çizgi Film İle İlgili Algıları. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (30), 119-135.

EKLER

Ek 1: İnsan Araştırmaları Etik Kurulu Kararı

Evrak Tarih ve Sayısı: 06.06.2023-311416

Kurum kayıt Tarihi ve Sayısı: 31.05.2023/310558	Protokol No:228
--	-----------------

31.05.2023

T.C
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
İNSAN ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU KARARI

ÇALIŞMANIN TÜRÜ:	Anket
BAŞLIK:	Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Değerler Bağlamında Okul Öncesi Öğrencilerinin Gözünden Çizgi Filmler
SORUMLU ARAŞTIRMACI:	Doç. Dr. Oğuzhan KARADENİZ
YARDIMCI ARAŞTIRMACI:	Nurşah TOPYAKA
KARAR:	UYGUN

ETİK KURUL ÜYELERİ

Prof. Dr. Ertağral YILDIRIM
Başkan

Prof. Dr. Ahmet Ferda ÇAKMAK
Üye

Prof. Dr. Ahmet EFİLOĞLU
Üye

Prof. Dr. Ahmet Erkan KOCA
Üye

Prof. Dr. Şaban ÇELİKOĞLU
Üye

Doç. Dr. Tülay KUZLU AYYILDIZ
Üye

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Çaldatay BÜYÜKUYSAL
Üye
(İZİNLİ)

29.05.2014 tarih ve 2014/08-13 sayılı Senato Kararı ile kabul edilmiştir.

Ek 2: Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları

GÖRÜŞME FORMU

Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Değerler Bağlamında Okul Öncesi Öğrencilerinin Gözünden Çizgi Filmleri İncelemeye Yönelik Görüşme Formu

Bu görüşme formu sizin sosyal bilgiler programında yer alan değerler bağlamında sizin gözünüzden çizgi filmleri incelemek amacıyla hazırlanmıştır. Araştırmaya katılım gönüllüdür. Zaman ayırdığınız için şimdiden teşekkür ederim.

Yaş:

Cinsiyet:

Sorular

1. En sevdiğin çizgi film hangisidir?
2. Bu çizgi filmde yer alan hangi karakteri seviyorsun?
3. Sevdiğin bu karakterin özellikleri neler?
4. Eğer sevdiğin bu karaktere bir özellik daha eklemek isteseydin bu ne olurdu?
5. Bu karakterin neden böyle bir özelliğinin olmasını isterdin?

ÖZ GEÇMİŞ

Adı ve Soyadı : Nurşah TOPKAYA

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

Uzmanlık Alanı :

Derece	Bölüm/Program	Üniversite	Yıl
Lisans	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi	2016-2020
2.Lisans	Çocuk Gelişimi	İstanbul Üniversitesi	2018-2022
Y. Lisans	Sosyal Bilgiler Eğitimi	Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi	2020-2024

Görevler :

Görev Unvanı	Görev Yeri	Yıl

Eserler :

A. Uluslararası hakemli dergilerde yayımlanan makaleler:

A1.

B. Uluslararası bilimsel toplantılarda sunulan ve bildiri kitaplarında (proceedings) basılan bildiriler:

B1.

C. Yazılan ulusal/uluslararası kitaplar veya kitaplardaki bölümler:

C1. Yazılan ulusal/uluslararası kitaplar:

C1.1.

C2. Yazılan ulusal/uluslararası kitaplardaki bölümler:

C2.1.

D. Ulusal hakemli dergilerde yayımlanan makaleler:

D1.

E. Ulusal bilimsel toplantılarda sunulan ve bildiri kitaplarında basılan bildiriler:

E1 Topkaya, N. & Karadeniz, O. (2023). Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Değerler Bağlamında Okul Öncesi Öğrencilerinin Çizgi Filmlere Yönelik Görüşleri. 2. *Ulusal Eğitimde Yeni Yaklaşımlar Kongresi*.

F. Sanat ve tasarım etkinlikleri:

F1.

G. Diğer yayınlar: (Yukarıdaki maddelerde yer alan başlıklardaki kategorilere girmeyen ve belirtilmek istenen tüm eserler bu maddenin altında belirtilecektir.)

G1.